

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN
YÖNELİMLERİ**

Sema ÇELİKSOY
(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir-2002

11/11/2002

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN
ADAYLARININ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN YÖNELİMLERİ**

Sema ÇELİKSOY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Eğitim Bilimleri (Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi) Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU**

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eylül 2002

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN YÖNELİMLERİ

Sema ÇELİKSOY

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2002

Danışman: Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU

Üniversitelerde, özellikle öğretmen yetiştiren bölümler önemli bir misyona sahiptir. Bu bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının kalite bilincine sahip olmaları gerekir ki, gelecekte görev yapacakları eğitim kurumlarında kalite bilincine sahip öğrenciler yetiştirebilsinler.

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerini ortaya çıkarmaktır.

Araştırma 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören 290 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma, t testi ve tek yönlü varyans çözümlenmesinden yararlanılmıştır. İstatistiksel çözümlenmelerinde "SPSS 7.0 for Windows" paket programı kullanılmıştır.

Araştırma sonunda, beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine, yetenek sınavındaki ana dallarına, yükseköğrenim öncesi öğrencilik yaşamlarında yönetim görevi alıp almamalarına, düzenli olarak spor yayını takip etme durumlarına ve mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelimleri farklılık göstermezken, sosyal etkinliklere katılanlar ve

katılmayanlar arasında istatistiksel açıdan katılmayanlar lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

TOTAL QUALITY MANAGEMENT TENDENCIES OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER TRAINEES

Sema ÇELİKSOY

Department of Educational Sciences

Anadolu University Educational Sciences Institute, September 2002

Advisor: Esmahan AĞAOĞLU, Associate Professor

Universities, especially teacher training programs have a valuable mission. Teacher trainees studying at this programs should have the quality conscious; thus, they might educate their students with the essential quality conscious in the future.

The ultimate objective of the study is to investigate the total quality management tendencies of physical education teacher trainees at Department of Physical Education Teacher Training Program of School of Physical Education and Sport at Anadolu University.

The study was carried out on 290 teacher trainees attending Department of Physical Education Teacher Training Program of School of Physical Education and Sport . In this study, survey research method was used. In analyzing process, the arithmetical average, standart deviation, t-test in two group correlations and one way ANOVA in groups more than two were used. For the statistical data analysis of the responses ‘SPSS 7.0 for Windows’ was used.

The finding of the study revealed that there wasn’t a significant discrepancy between their gender. Also there were no discrepancies in terms of their grades, major, their administrative duties in their previous education. Considering the high school they had graduated from and also the sports periodicals they follow, the results revealed no discrepancies.

As a result, this study explored that there was a significant discrepancy between the theacher trainees who involved in social activities and those who did not.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Sema ÇELİKSOY'un Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri başlıklı tezi/...../2002 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU	
Üye	:	
Üye	:	

Prof. Dr. Coşkun BAYRAK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitim sisteminde öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksekokullar içerisinde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinin de önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Bu bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının niteliği, gelecek nesillerin niteliğine de etki edecektir. Beden Eğitimi öğretmen adaylarının şu anki TKY'ne ilişkin görüşleri ve yönelimleri, onların gelecekte sergileyecekleri davranışları için bizlere ışık tutacağından, şimdiye kadar yapılan çalışmalara bakılmış ve Beden Eğitimi öğretmen adaylarının toplam kalite yönetimine ilişkin yönelimlerinin belirlenmesiyle ilgili araştırmaların yeterli sayıda olmadığı görülerek, bu konuya ilişkin araştırmaların yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Araştırmada, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının toplam kalite yönetimi yönelimlerinin neler olduğu araştırılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında, beni yönlendiren ve katkılarını esirgemeyen danışman hocam sayın Doç. Dr. Esmahan Ağaoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma aşamasında görüş ve yardımlarına başvurduğum sayın Prof. Dr. Coşkun Bayrak'a, verilerin istatistiksel çözümlerinde katkılarından dolayı sayın Prof. Dr. Embiya Ağaoğlu'na, anket çalışmaları aşamasında sayın Yard. Doç. Dr. Ayşen Gürcan Namlu'ya, değerli arkadaşım Öğr. Gör. Bahadır Erişti'ye ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Eskişehir 2002

Sema Çeliksoy

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Toplam Kalite Yönetimi.....	1
1.1.1. Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimi.....	3
1.1.2. Türk Milli Eğitim Sisteminde Toplam Kalite Yönetimi	
Çalışmaları.....	4
1.1.3. Eğitim Sisteminde Öğretmenin Yeri ve Önemi.....	7
1.1.3.1. Beden Eğitimi Öğretmenliği.....	8
1.1.3.2. Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi.	10
1.1.4. Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimi Yönelimleri.....	12
1.1.4.1. Gelişimsel Yönelim.....	12
1.1.4.2. Taktikçi Yönelim.....	13
1.1.4.3. Savunmacı Yönelim.....	13
1.1.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	15
1.1.6. Problem Durumu.....	21
1.2. Araştırmanın Amacı.....	23
1.3. Araştırmanın Önemi.....	23
1.4. Sınırlılıklar.....	24
1.5. Tanımlar.....	25

BÖLÜM II

YÖNTEM.....	26
2.1. Araştırma Modeli.....	26
2.2. Evren ve Örneklem.....	26
2.3. Veriler ve Toplanması.....	32
2.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	32
2.3.2. Anketin Uygulanması.....	33
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	34

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR.....	36
3.1. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	36
3.2. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kişisel Özelliklerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	37
3.2.1. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	38
3.2.2. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	39
3.2.3. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dala Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	40
3.2.4. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenimleri Sırasında Sosyal Etkinliğe Katılımlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	42
3.2.5. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Öncesindeki Öğrencilik Yaşamları Süresince Yönetim Görevinde Bulunma Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	43

3.2.6. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Etme Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	45
3.2.7. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri.....	46

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
4.1. Özet.....	48
4.2. Sonuç.....	49
4.3. Öneriler.....	50
EKLER.....	51
KAYNAKÇA.....	69

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1. Tepe Yöneticilerin Yönelimleri.....	14
2. Öğretmen Adaylarına Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü.....	27
3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Özellikleri.....	27
4. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı....	28
5. Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dalların Dağılımı.....	29
6. Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Süresince Spor Dışında Katıldıkları Sosyal Etkinliklerinin Dağılımı.....	30
7. Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Öncesindeki Öğrencilik Yaşamları Süresince Almış Oldukları Yönetim Görevlerinin Dağılımı.....	30
8. Öğretmen Adaylarından Düzenli Olarak Spor Yayımlı Takip Edenlerin Dağılımı.....	31
9. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarının Dağılımı....	32
10. Öğretmen Adaylarının TKY ne İlişkin Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	36
11. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	38
12. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre TKY Yönelim Puanlarının Varyans Çözümlemesi.....	39
13. Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dala Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	41
14. Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenimleri Süresince Sosyal Etkinliklerde Yer Alma Durumlarına Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	42
15. Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Öncesi Yönetimsel Görevlerde Bulunma Durumlarına Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	44

16. Öğretmen Adaylarının Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Etme
Durumlarına Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart
Sapma Değerleri.....45
17. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına
Göre TKY Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil

Sayfa

1. TKY'ne İlişkin Uygulamalar İle Geleneksel Uygulamalar Arasındaki Farklılıklar..15
2. Örgütsel Değer Ölçütlerinin TKY'ne İlişkin Değerler ve Geleneksel Değerlerle Karşılaştırılması.....15

BÖLÜM I

GİRİŞ

Geçmişte kalite deyince sadece ürün artışı ya da hizmetin niteliği anlaşılırken, 21. yüzyılın başlarında gelinen noktada ise kaliteden, ürün ya da hizmetin sunum ya da satışı aşamasına kadar geçilen süreçte yer alan faktörlerin tümü anlaşılmaktadır. Bu anlayıştan hareketle, kalite; işletmelerin müşterilerini memnun etme ve tüm birimlerinin standart sağlayan bir felsefe, ilke ve uygulama araçlarını içermektedir (Özden, 1999, s.59).

Genel anlamda kalite, dört farklı görüş açısıyla tanımlanabilir.

1. Kalite, hataların ve zararların ortadan kaldırılmasıdır.
2. Kalite, ürün ve hizmet performansıdır.
3. Kalite, müşteri memnuniyetidir.
4. Kalite bir sistemdir (Lillrank, P. Kano, N. 1989).

1.1. Toplam Kalite Yönetimi

TKY.(Toplam Kalite Yönetimi) nin ilk kez Shewart, Deming, Juran ve Feigenbaum'un düşüncelerinden yola çıkılarak 1940'lı yıllarda Amerika'da doğduğu söylenmektedir. TKY, ancak Amerika'da pek ilgi görmemiş ve Japonya'da uygulanmış, daha sonraki yıllarda da Amerika'da kabul görmüş bir anlayıştır. Toplam kalite yönetimi, insanların gereksinimlerinin karşılandığı, kendilerini gerçekleştirebildikleri birbirleriyle rahatlıkla iletişim kurabildikleri bir yönetim biçimidir (Ağaoğlu, 1997, s.33).

Bir başka tanıma göre de; Toplam Kalite Yönetimi, bir işletmede üretilen mal ya da hizmetlerin, işletme süreçlerinin ve çalışanların sürekli iyileştirme ve geliştirme yolu ile en düşük maliyette önceden belirlenmiş olan müşteri gereksinim ve beklentilerinin tüm

çalışanların katılımı ve kendilerinden beklenen yükümlülüklerini yerine getirmeleri sayesinde karşılanarak işletme performanslarının iyileştirilmesi stratejisidir (Selimoğlu, 1998, s. 166).

Toplam Kalite Yönetimi; performansın yükseltilmesi, bireysel ve kurumsal vizyonların oluşturulması, özdenetimin sağlanması, insanların tüm yeteneklerini sergileyebilecekleri takım çalışmalarıyla sinerji oluşturması, ödül sistemine işlerlik kazandırılması ve bütün elemanlara karara katılma olanaklarının sağlanması gibi uygulamalarla örgütlerin başarı grafiklerinde önemli değişiklikleri gündeme getirmektedir (Ağaoğlu, 1999, s.303). Bu nedenle örgütlerde toplam kalite yönetiminin uygulanabilmesi için, çalışanlarca toplam kalite yönetimi felsefesinin iyi anlaşılması ve benimsenmesi gerekmektedir.

Toplam kalite yönetimindeki temel felsefe; sistemin sonunda elde edilen çıktının kontrolü ve hataların tespit edilip giderilmesi anlayışı yerine, sistem tarafından daha çıktı elde edilmeden sistemin kendi kendini hatasız çıktıya ulaşacak şekilde kontrol etmesidir. Bu anlayışla, geleneksel yönetimin insanı bir makine gibi gören yaklaşımına son verilmiş ve çalışan herkesin yaratıcılıklarını kullanabilecekleri, sorunların çözümüne, kararların alınmasına katılabilecekleri sistem olarak büyük bir sinerji oluşturmuştur (Ünal, 1999, s.342).

Toplam Kalitenin temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- İnsana saygı esastır.
- Müşterilerin tam ve sürekli tatmini ilk hedeftir.
- İşletmenin politikasına kalite kavramı yön vermelidir.
- Kalite bilinci yaygınlaştırılmalı ve çalışmaların tamamı bu bilinçle her alanda kaliteyi arttırmaya çalışmalıdır.
- Herkesin işini zamanında bir defada ve doğru olarak yapması esastır.
- Sürekli gelişme anlayışı esas olmalı, ürünün kontrolü değil, sürecin kontrolü önem taşımaktadır.
- Yöneticiler dahil tüm çalışanların katılacağı sürekli bir eğitim programı uygulanmalıdır.
- Her kademedede grup çalışması yapılmalıdır.
- Her kademedede katılımcı yönetim uygulanmalıdır (Selimoğlu, 1998, s.168).

TKY ilkeleri önceleri kar amacı güden örgütlere uygulanmış, daha sonra da her kuruma uygulanabilir olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır. Bu görüşle birlikte, karşılaşılabilecek zorlukların neler olduğuyla ilgili çalışmalar gündeme gelmiştir.

1.1.1. Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimi

Eğitim sisteminin en önemli parçası olan okul örgütlerinin diğer örgütlerden farklı özellikleri vardır. En belirgin özelliklerden birisi, girdisinin ve çıktısının insan oluşudur. İkinci özelliği, içinde barındırdığı sosyal, ekonomik ve politik değerleri uzlaştırmak ve dengede tutmak olmasıdır. Böylelikle okul, her türlü değerleri kazandırmak durumundadır. Eğitim örgütlerinin üçüncü özelliği ise, ürünü değerlendirme güçlüğü çekmesidir. İşletmelerin aksine, eğitim örgütlerinde ürünün değerlendirilmesi oldukça zaman almaktadır. Eğitim örgütleri, toplumun tüm değerlerini öğrencilere aktararak toplumu değişim bilincine hazırlamaya ve kendi kültürümüze aykırı olan öğeleri çıkararak kültürel bütünleşme ile sürekliliğini sağlama işlevini yerine getirmeye çalışmaktadırlar (Çelik, 1994, s.347).

İnsan faktörü kalitenin en önemli belirleyicisi olduğu düşünüldüğünde, insanın mükemmelliğinde en önemli etkenin, eğitim olduğu görülmektedir (Ünal, 1999, s.342, Tozkoparan, 1997, s.118).

Kaliteli eğitim ise, öğretim kurumunun mevcut olanaklarını en iyi şekilde kullanarak, öğrenciye bilgiye ulaşmayı, bilgi üretmeyi öğreten ve kendi alanında uluslar arası düzeyde rekabet edebilecek yeteneğe sahip bireyler yetiştirme kapasitesidir (Eroğlu, 1998, s.385).

Toplam Kalite Yönetimi anlayışının, eğitim boyutunda ‘Tam Öğrenme’ yaklaşımının yer aldığı görülmektedir. Tam Öğrenme Modeli, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulmasıyla tüm öğrencilerin amaçlanan tüm yeni davranışları öğrenebileceği görüşüne temellendirilmiştir (Ağaoğlu, 1997, s.36, Demirel, 1991, s.141).

Bir sistemin ilk gereksinmesi bir amaca sahip olmasıdır. Çünkü amaçsız parçaların uyum içinde ve birlikte çalışması söz konusu olamamaktadır(Jenkins, 1998, s.33).Bu görüş doğrultusunda, okullar bir sistem, okullardaki eğitim öğretim de üretim süreci olarak ele alınırsa, hatasız üretim ile bütün öğrencilerin eksiksiz olarak öğrenmelerinin sağlanması temel amaç olarak ele alınabilir.

Eğitim alanında TKY'nin ilkeleri ele alınırken Deming'in ilkeleri eğitime uyarlanmış ve şu ilkeler ortaya çıkarılmıştır;

- Hizmet ve ürünlerin geliştirilmesi için amaçlarda süreklilik yaratmak.
- Yeni bir toplam kalite ve sürekli gelişim felsefesi yaratmak.
- Kaliteyi yakalamak için bütün halinde teftiş bağımlılığına son vermek.
- Yapılan işi sadece para ile ödüllendirmeye son vermek.
- Hizmet ve üretim sistemlerini sürekli geliştirmek.
- Kurumda mesleki eğitim vermek.
- Liderliği kurmak.
- Hata yapma korkusundan arınmak.
- Bölümler arası engelleri kaldırmak.
- Slogan, ğt ve sayısal kısıtlıkları ortadan kaldırmak.
- Çalışanlar ve yöneticilerin amaçları için konan iş kotalarını kaldırmak.
- Çalışanların elde ettikleri başarılarla gurur duymalarını engelleyen unsurları kaldırmak.
- Zengin bir eğitim ve kendini yenileme programı kurmak.
- Değişimi sağlayacak önlemler almak (Köksal, 1998, s.41-46).

1.1.2. Türk Milli Eğitim Sisteminde Toplam Kalite Yönetimi alışmaları

Eğitim sisteminde i müşteri deyince ğrenci, ğretmen, yöneticiler ve destek personel akla gelir, Dış müşteriler de aile, iş vresi, okul dışı yönetim ve diğer kurumlardır. Eğitim örgütlerinin ıktıları daha sonra başka örgütlere girdi olacağından, dış müşterilerin eğitim örgütlerinden beklentileri oldukça fazladır (Sallis, 1996, s.32). İş dünyası küreselleşmeyle beraber nitelikli elemanlara gereksinim duymaktadır. Toplumun diğer örgütleri de aynı lde nitelikli elemanlara ve liderler gereksinim duymaktadırlar. Bu nedenledir ki eğitim örgütlerine önemli görevler düşmektedir (Ensari, 2001, s.163).

Eğitim kurumları verdikleri hizmet kalitesini geliştirmek zorundadırlar. Başarılı bir eğitim için öğrencilerin geçmiş yaşantıları bilinmeli ve bunların yeni öğrenilenlere köprü sağlayacak önemli yaşantılar olduğu unutulmamalıdır. Hizmet kalitesinin stratejisi ile eğitim kurumlarının, ğrenci, ğretmen, aile, vre ve iş dünyasının gereksinmelerine yanıt veren, etkili ve daha az bürokratik olması gerekmektedir (Günay,1999, s.8).

Yeni eğitim anlayışı, her bireyi kendine özgü tek bir varlık olarak görmeyi, eğitimde bireyselliği ve bireyselleşmeyi ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca ğretmeden çok öğrenme

kavramına, öğretim yöntemlerinden çok öğrenme stratejilerine önem verilmektedir (Şişman ve Turan, 2001, s.63).

Türk Eğitim Sistemi'nde Toplam Kalite Yönetimine geçişle ilgili önemli adımlar atılmıştır. Toplam Kalite Yönetiminin eğitim kuruluşlarında uygulanmasına ilişkin tartışmalar son yıllarda düzenlenen bilimsel toplantılarda (Kalder Kalite Kongreleri, Başkent Üniversitesi Toplam Kalite Sempozyumları, Eğitim Bilimleri Kongre ve Sempozyumları) yer almaya başlamıştır. Ülkemizde Toplam Kalite Yönetimi uygulamaları birkaç üniversite ve harp okullarında başlatılmıştır. 1999 tarihinde yayımlanan tebliğler dergisinde de Toplam Kalite Yönetimi uygulama yönergesi uygulamaya konulmuştur. Toplam Kalite Yönetimi uygulama projesi çerçevesinde kalite kurulları oluşturulmuştur (Çelik, 2000, s.191).

Milli Eğitim Bakanlığı, merkez ve taşra örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimine geçiş sürecinde EFQM (European Foundation of Quality Management) modelini esas almıştır. Bu model, kamu yönetimi açısından eğitime ve okullara uyarlanarak uygulanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca okullar ISO 9000 standartlarına göre değerlendirilmekte ise de bu standartlar, okullar için belki yalnızca başlangıç düzeyinde standartlar olarak görülüp Toplam Kalite Yönetimine geçişte önemli bir adım olarak düşünülebilir (Şişman ve Turan, 2001, s.88).

6. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise Milli Eğitim Bakanlığına yönelik Toplam Kalite Yönetimine ilişkin kararlar alınmıştır:

“Eğitimin her kademesinde kalitenin yükseltilmesi, olanak ve fırsat eşitliğinin sağlanması esas amaçtır.” Müfredat programlarının bilimsel araştırmalara dayalı olarak günün gereksinimlerine yanıt verecek şekilde hazırlanmasına özen gösterilecektir. Eğitimin fiziki alt yapısının şehirleşme hızının yüksek olduğu yerleşim birimlerine öncelik verilerek gereksinimlerle daha tutarlı hale getirilmesi sağlanacaktır. Plan döneminde sınıf sayılarının özel okullarda en çok 30, resmi okullarda 40 olması esas alınacaktır. Okullarda görsel ve işitsel araçlar ve bilgisayar destekli eğitim gibi yeni eğitim teknolojilerinin kullanılması yaygınlaştırılacaktır.” denilmektedir (DPT, 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı).

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığınca, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu OECD ülkelerinin eğitim düzeyleri hedeflenerek "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" adı altında geniş kapsamlı bir çalışma başlatılmıştır (Yakut, 1994,s.39).

Eğitim basamağının son aşaması olan üniversitelerin, sahip olmaları gereken misyonları düşünüldüğünde, toplumda önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu anlamda üniversitelerin müşterileri olan öğrencilerin, velilerin, diğer kurumların ve çevrenin tatmin edilmesi önemli olmakta ve bu amacın gerçekleştirilmesinde, kaliteli eğitimin bunun gereği olduğu kabul edilmektedir (Köksoy, 1997, s.4). Yükseköğretimde kalite, öğrencinin şimdi ve gelecekte okuluna ve topluma bağlılığını artıracak sosyal, psikolojik, bilimsel ve etik değerlerini geliştirecek sistemlerin sürekli iyileştirilmesidir (Özcan, 1997,s.35).

Verilen tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, yüksek öğretimde kaliteyi yakalamada önemli görev öğretim elemanlarına düşmektedir (Güler,Çevik,1998,s.244). Öğrenci kalitesinin yükseltilmesi çalışmalarında ve sınıf ortamında etkileşimin hissedilmesi ve yaşanması gerekmektedir (Cafoğlu,1997,s.98).Bu anlayışla ülkemizdeki yüksek öğretim kurumlarında da öğretim programlarında Toplam Kalite Yönetimi ilke ve felsefesini içerecek yeni düzenlemeler yapılmalıdır (Kuğuoğlu, 1999, s.120).

Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi, eğitimin her aşamasında ve eğitimi etkileyen tüm alanlarda,

- fiziki altyapı (bina, spor tesisleri, açık alan vb.)
- akademik altyapı (laboratuvar, kütüphane, dokümantasyon, iletişim, bilgi işlem vb.)
- ders programı,
- sınav ve değerlendirme sistemi,
- akademik/idari personel temin ve geliştirme sistemi,araştırma ve yayınlar,
- kurumsal gelişme planı (stratejik planlama),
- üniversite-sanayi-toplum ilişkileri sağlanırsa kaliteli insangücü yetiştirilebilir (Güngör,2002,s.36).

Tüm Dünya'da ve ülkemizde yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimine ilişkin bir çok çalışmalar yapılmaktadır. Bu örneklere bakıldığında, Kanada'da Batı Ontario Üniversitesi, Manitoba Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi sayılabilir (Köksal,1998,s.141).

Türkiye’de YÖK’ün (Yüksek Öğretim Kurumu) üniversitelerde 1997 yılından itibaren başlattığı akreditasyon çalışmaları sonrasında özellikle öğretmen yetiştirmede farklı gelişmeler ve düzenlemeler söz konusudur. Bu gelişmeleri desteklemek amacıyla 1998’de YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Fakülte-Okul İşbirliği Sistemi oluşturulmuştur. Kalitenin geliştirilmesi amacıyla öğretmen yetiştirme standartlarının oluşturulması ve akreditasyon alanlarındaki son çabalar ve çalışmalar tüm bu değişikliklerin üzerine oturmaktadır. Ulusal standartların belirlenerek yürürlüğe konması ve eğitim fakülteleri için akreditasyon sisteminin oluşturulması, ulusal standartların tüm öğretmenler, programlar ve öğrenciler tarafından karşılanmasının sağlanmasına yardımcı olacaktır. 1998 yılında başlatılan bu çalışmalarla, eğitim sistemi içinde öncelikli konuma sahip öğretmen yetiştirme çabalarında kalite arayışları devam etmektedir.

1.1.3. Eğitim Sisteminde Öğretmenin Yeri Ve Önemi

Yüzyıllar boyunca insanların hep bilgili, becerikli olmak isteyip, kendilerine bunu öğretecek birini araması ve bulması ile eğitim kurumları ve dolayısıyla öğretmenlik mesleği kavramı oluşmuştur (Başaran,1996,s.109).

Türkiye’de ise Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönemlerde, 1848 yılından itibaren başlayan, 1933 yılında Köy Eğitimcileri Yasasıyla daha güncel hale gelen ve 1950’li yıllarda Köy Enstitüleriyle ivme kazanan öğretmen yetiştirme çabaları, 1974 yılından itibaren iki yıllık Eğitim Enstitüleri ile 1982 yılından sonra da üniversitelerde devam etmiştir. 1982 yılından itibaren öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere verilmiş, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmeleri dört yıllık lisans programları ile sağlanmıştır.

Eğitim sisteminde önemli bir yere sahip öğretmen, diğer sistemlerden farklı olarak aldığı insan girdisini işler, eğitir, hizmet ve düşünce üretir. Buradaki insan faktörü, eğitim sistemini diğer sistemlerden ayırmaktadır.

Öğretmenlik mesleği, 12 Mart 1971 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun üçüncü kısmında vurgulanmıştır. Yasanın 43-50 maddeleri bu başlık altındadır (Ataünal, 2000, s.66). Öğretmenlik mesleği, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde şöyle tanımlanmaktadır:

Öğretmenlik devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile hazırlanır. Bu nitelikleri kazanabilmesi için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmelerinin sağlanması esastır (MEB, 1990, s.21).

Öğretme-öğrenme etkinliklerinde öğretmen, önemli bir yere sahiptir. Çünkü öğretmen, çevre ve konuyla birlikte öğrenciyi merkeze almakta ve üçgenin bir boyutunu oluşturmaktadır (Demirhan, 2002, s.7).

Bir toplumda insanların yetişmişlik düzeyi, öğretmenlerin yetişmişlik düzeyi ile doğru orantılıdır. Öğretmen ne ise, toplumdaki eğitim odur. Öğretmenin kalitesi ne ise, öğrencinin kalitesi de odur (Tekışık, 2002, s.1). Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel gelişimleri için tüm branşlar önemlidir. Ancak, az gelişmiş ya da gelişmekte olan Türkiye gibi ülkelerin eğitim sistemlerinde, daha çok bilişsel gelişim üzerinde durulduğu, duyuşsal ve devinimsel gelişimin yeterince önemsenmediği görülmektedir. Bunun önemini fark eden MEB tarafından da, Beden Eğitimi dersleri 2000-2001 öğretim yılından itibaren bir saat yerine iki saate çıkarılmıştır.

1.1.3.1. Beden Eğitimi Öğretmenliği

Beden eğitimi ve spor, bireyin fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimine katkı sağladığı gibi, kişilik, bedensel, sosyal ve toplumsal yönden de gelişmesini sağlayan en önemli araç olarak değerlendirilmelidir (Çöndü, 1999, s.1). Beden eğitimi öğretmeni, bugünkü eğitim anlayışında vazgeçilmez bir konumdadır. Bugünkü eğitim yaklaşımlarında bireylere kazandırılacak nitelikler arasında bilişsel yeterlikler, duyuşsal özellikler ve devinişsel yeterliklerle birlikte bir bütün oluşturmaktadır. Bu üç nitelik ancak birlikte

işlendiğinde bugünkü çağın gereksinimlerine yanıt verebilecek bir birey ortaya çıkabilecektir.

Çağcıl anlayışta; hem zihinsel sürecini işletebilen, hem toplumun beklentilerine ve kurallarına duyuşsal anlamda uyum sağlayabilen, hem de hareket becerisine sahip olan ve bu becerisini gerektiği zaman sergileyebilen bireyler önem kazanmaktadır.

Devinimsel özellik olarak belirtilen ve bireye hareket etme becerisinin doğru olarak kazandırılmasında ve bu hareketli ve sağlıklı yaşamın bir kültür olarak gelecek nesillere aktarılmasındaki en önemli görev beden eğitimi öğretmenlerindedir.

Sağlıklı yaşamın temel koşulu, doğru ve düzenli olarak hareket etmek ya da hareketlerin bütününi oluşturan beden eğitimi ve spor etkinliklerinde bulunmaktır. Bu da kendi alanında nitelikli olarak yetişmiş, mesleğini seven beden eğitimi öğretmenleriyle olanaklıdır.

Friedman (1983), 12-14 yaş grubu öğrencilerle yaptığı araştırmada, iyi bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken ilk üç niteliği saptamıştır. Öğrencilere göre, beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken niteliklerden ilk üçü; mesleki bilgi ve beceri yeterliği (%53.6), öğrencileri her konuda anlama (%31.82), ve mizah yeteneğine sahip (%10.87) olmalıdır(Demirhan,2002,s.11).

Benzer bir araştırma da Demirhan ve arkadaşları (2001) tarafından yapılmıştır. Araştırmada öğrenciler, beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken en önemli üç niteliğin sırası ile; öğrencileri her konuda anlama (%31.24), mesleki bilgi ve becerilerinde yeterlik (%23,25) ve mizah duygusuna sahip olma (%22,88) olarak belirtmişlerdir (Demirhan, 2002,s.11).

Bu araştırmanın sunduğu bulgular doğrultusunda, başarılı ve nitelikli beden eğitimi öğretmeni olmada yalnızca alan ile ilgili nitelikler yeterli değildir denebilir. İsteklilik, iyi iletişim kurma v.b özellikler de bir beden eğitimi öğretmeninde olması gereken

özellikler arasındadır. Her yönüyle bu özelliklere sahip beden eğitimi öğretmenleriyle, çağcıl gereksinimlere her alanda yanıt verebilecek bireyler yetiştirmek olasıdır.

Nitelikli bir beden eğitimi öğretmeni tanımı şöyle verilebilir:

Türk eğitim sistemi için yetiştirilen Beden Eğitimi Öğretmeni; “Türk Milli Eğitiminin Amaçlarına ve Temel İlkelerine inanan, öğrencilerin bireysel gelişimlerini göz önünde tutan, fiziksel becerilerini ve motorsal becerilerini kazandıran, geliştiren, toplum içindeki yaşamında duygusal olgunluk ve sosyal uyumunu sağlayan, Atatürk, ulus, vatan, bayrak, insan sevgisinin ve manevi değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olan, kendine güven, çabuk karar verebilme, demokratik ve çağdaş yaşamın gerektirdiği tavır ve alışkanlığı kazandıran, kamu kaynaklarını iyi kullanan ve koruyan kişi” olarak tanımlanabilir (Çeliksoy, 1999, s.27).

1.1.3.2. Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi

Ülkemizde beden eğitimi öğretmenliğinin ve beden eğitimi derslerinin kurumsallaşması ile ders olarak ilk ve ortaöğretim kurumlarının programına alınması, Cumhuriyet dönemine rastlamaktadır.

1926 yılında Selim Sırrı Tarcan, Çapa Kız Öğretmen Okulunda beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla kısa süreli bir kurs açmıştır. 1926 yılında ilkokul, ortaokul ve liselerin müfredat programına jimnastik adı altında giren bu ders, daha sonra beden eğitimi dersi adını almıştır. 1930 yılında İsveç’ten getirilen iki beden eğitimi öğretmeni, dokuz ay süreli başka bir kurs açmışlardır. Bu kursta başarılı olanlar İsveç’e gönderilmiştir (Şengül, 1984, s.12). Bu kişiler daha sonra 1933 yılında eğitim ve öğretime başlayan Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümünde göreve başlamışlardır.

1936 yılında kurulan Türk Spor Kurumu ile Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (T.İ.C.İ) dönemi de sona ermiştir. Türk Spor Kurumu da (T.S.K) kısa bir dönem görev yaptıktan sonra yerini 1938 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne (B.T.G.M) bırakmıştır. O yıllarda Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, batı ülkelerinin gelişmiş olan spor düzeyine kısa sürede ulaşabilme, gençliğin daha sağlıklı yetişmesi ve ülkenin savunması

sistemindeki olumsuzlukları ortadan kaldırarak öğrenci, veli, öğretim elemanı ve çevrenin beklentileri karşılanmış olacaktır (Kuğuoğlu, 1999, s.29).

Bu bağlamda eğitim örgütlerinde, özellikle de yükseköğretim kurumlarında eğitim kalitesini belirleyen ve etkileyen faktörleri göz önünde tutmak gerekir. Bu faktörlerden biri de öğrencilerin kalitesidir. Bu önemli faktörün öğretmen adayı olduğu düşünüldüğünde durum daha da önem kazanmaktadır. Öğretmen adaylarının sahip oldukları özellikler, gelecekte de onların ürünlerine yansıtacağından toplam kalite anlayışı ve toplam kalite yönelimlerini belirleme gereksinimi ortaya çıkmaktadır.

1.1.4. Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimi Yönelimleri

Choi, Thomas Y. ve Orlando C. Behling'in 1997 yılında yaptığı "Top Managers and Total Quality Management Success: One More Look After All These Years" (Tepe Yöneticiler ve Toplam Kalite Yönetimi Başarısı) başlıklı çalışma Amerikan üretici firmalarının yetkinliğini artırma yolları araştırmasının bir bölümü olarak yapılmıştır. Bu çalışmada altı şirketteki tepe yöneticilerin yönelimleri üç kategoriye ayrılmaktadır. TKY uygulamalarının başlangıcında bu yönelimlerin belirlenmesi ve bunların her birinin özelliklerinin bilinmesi önem taşımaktadır. Üç yönelimin temel özellikleri şöyledir (Choi, Behling, 1997, s.107).

1.1.4.1. Gelişimsel Yönelim

Choi ve Behling'in çalışmalarının sonucundan yola çıkılarak eğitim örgütlerinde gelişimsel yönelimde olan yönetici ve iş görenler var olan durumla yetinmeyip, okulun var olanlar arasında "en iyiler" den biri olması için yoğun çaba gösterdikleri görülmektedir. Bu yönetime sahip yönetici ve iş görenler, en iyiyi oluşturmanın temelinde eğitimin yattığı anlayışına sahiptirler ve küresel düşünmektedirler. Kalitenin ve kaynakların nasıl dengeli kullanılması, giderlerin nasıl azaltılmasıyla ilgili girişimlerde bulunmaktadırlar. Çabalarını, eğitim-öğretimin başarısındaki öğelerin bütünleştirilmesinde yoğunlaştırmaktadırlar. Tek başına karar vermektense çok, tarafların oluşturacağı takım kararlarına itibar etmektedirler (Ağaoğlu,1999, s.29).

G. Ronald Gilbert ve Ali M. Parhizgari'nin 2000 yılında yaptığı çalışmada da, iş görenlerin üstlerine düşen görevi etkili bir şekilde yapabilmeleri için, misyonun önemi ve müşteri odaklı davranma üzerinde durulmuştur. Bu da “gelişimci” yönetime sahip bireylerin önem verdiği konulardan ikisini oluşturmaktadır.

1.1.4.2. Taktikçi Yönelim

Taktikçi yönelimde hareket noktası öncelikli gereksinimlerdir. Yönetime olan şikayetleri azaltmak, okulla ilgili memnuniyetleri arttırmak temel amaç olmaktadır. Okulun gelecekteki büyümesi ve durumuna ilgi söz konusu değildir. İlgi çekebilecek, okulu popüler kılabilecek özgün uygulamalar, bu eğilimdeki yönetici ve öğretmenlerin baş vurduğu yollardandır. İsteklerin zamana ve bir plana bağlanmaksızın hemen karşılanması söz konusu olmaktadır. Yeni ve değişik uygulamalara ilgi gösterilmemekte ve daha çok beklentileri yüzeysel olarak karşılayacak “reklam” uygulamaları söz konusudur (Ağaoğlu, 1999, s.30).

Uygulamaların temelinde “üst yönetim ya da veli istedi, biz de öyle yaptık” anlayışı yatmaktadır. “Okulda her şey öğrenci içindir” görüşünde bulunduğu sık sık vurgulanmaktadır. Uygulamaların ve planların doğruluğu, o anki durumla ilgilidir. İlgililer değiştiğinde uygulamalar da değişmektedir. Toplam kalite yönetimine ilgi, hizmet sunulan kesimin ilgisi ve baskısı kadar olmaktadır. Yeni bir kararı uygulamak söz konusu edildiğinde, bu uygulamaya okulların hazır olmadığı, bu kararın plandan yoksun olduğu düşüncesiyle pasif bir karşı koyma görülmektedir. Uygulamada ısrarcı olduğunda, böyle bir kararın okullar için “isabetli, hatta çok isabetli” olabileceği görüşü seslendirilmektedir (Ağaoğlu, 1999, s.30).

1.1.4.3. Savunmacı Yönelim

Bu yönetime sahip yönetici ve öğretmenler, hizmet sundukları öğrenci ve gruplara karşı kindar, hatta düşmanca tavırlar içerisindedirler. Taktikçi yönelimdekiler gibi bu yönetime sahip olanlar da, ilgililer istediği için uygulamaları kabul ederler, ancak taktikçi yönetime sahip olanlardan farkı, “istemeyerek” bu işleri yapmak durumunda

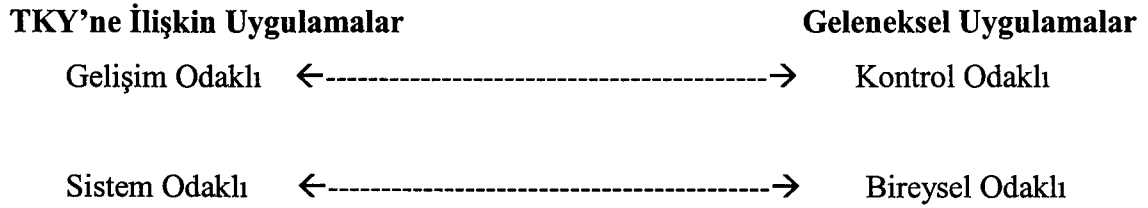
olduklarını ifade etmeleridir. İşin bitiminde “kısmen yaptık,kısmen başarılı olduk” gibi anlatımlara yer verilmektedir. Çıkarılan yasa ve yönetmeliklerin, uygulamaların okuldan daha çok veliyi ve ilgilileri tatmin edeceği duygusu egemen olmaktadır. Hizmetin niteliğine ve hizmeti kabul edenlere kuşkucu gözle bakılmaktadır. Yeni uygulamalar için plan yapmaya ve zaman harcamaya gerek olmadığı düşüncesi yaygındır. İşlerin yapılmasında aceleci, ilişkilerde yıkıcıdırlar (Ağaoğlu, 1999, s.28-32). Anılan yönelimlerin temel özellikleri Çizelge 1’de özetlenmiştir.

Çizelge 1. Tepe Yöneticilerin Yönelimleri

	Gelişimsel	Taktikçi	Savunmacı
İlgi Alanı	Şirketi Büyütmek	Tüketicinin İsteklerini Karşılama	Düşmanlar Arasında Yaşamı Sürdürmek
Öncelikli Odağı	Gelecek	Şimdi (bugün)	Geçmiş
Tüketiciye Bakış Açısı	Bir Ortak	İstekli bir Satın Alıcı	Rakip

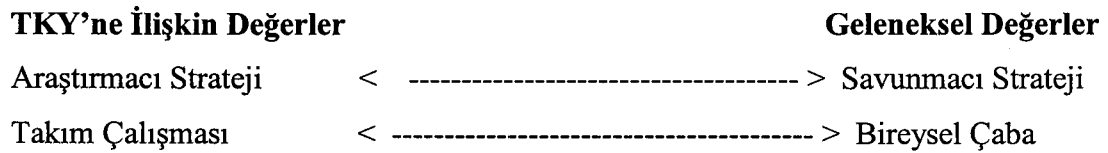
Benzer şekilde Granger’ın yaptığı çalışmada da Choi ve Behling tarafından yapılan çalışmayı destekleyen bulgular elde edilmiştir.

Granger’ın 2000 yılında yaptığı “Practices, Values and Rhetoric: Seeking Success with Participation and TQM” (Uygulamalar, Değerler ve Konu İle İlgili Çalışmalar: Katılımla Başarıyı Yakalama ve TKY) başlıklı çalışmada, değerlerin ve uygulamaların TKY başarısında önemli faktörler olduğu üzerinde durulmuştur. Araştırmacılar, başarılı bir TKY uygulaması için örgütteki değerler ve uygulamaların uygun olmayabileceğini ve TKY’nin farklı yönetim yapıları ve sistemlerine basit bir şekilde uygulanamayabileceğini vurgulamışlardır. Örgütteki tüm bireylerin yeni bir rolü olması ve bunun kabullenilmesinin kolay olmayacağı için yeni bir uygulamaya geçmenin hem yönetim hem de işgörenler için oldukça güç olduğu öne sürülmektedir. Şekil 1, geleneksel uygulamalarla, TKY’ne ilişkin uygulamalar arasındaki farkı göstermektedir.

Şekil 1. TKY'ne İlişkin Uygulamalar ile Geleneksel Uygulamalar Arasındaki Farklılıklar

Araştırmacı,TKY uygulamalarının etkili olması istendiğinde değerler ve inançların göz önünde tutulması gerektiğini belirtmekte ve O'Toole (1993) tarafından yapılan bir çalışmada önerilen örgütsel değerlerle ilişkilendirerek, TKY'ne İlişkin Değerler ile Geleneksel Değerleri Şekil 2'deki gibi karşılaştırmaktadır. Örgütsel değer ölçütleri ise Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Örgütsel Değer Ölçütlerinin TKY'ne İlişkin Değerler ve Geleneksel Değerlerle Karşılaştırılması.

Granger, çalışmasındaki Araştırmacı Strateji'yi, Choi ve Behling'in (1997) çalışmasındaki gelişimsel yönelime eşdeğer tutmaktadır. Araştırmacıya göre, Araştırmacı Strateji'ye sahip örgütlerde, çabalar değişiklikleri yaygınlaştırmaya harcanarak müşteri ve çalışanlara yakın olmak istenir.

1.1.5. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Choi ve Behling'in 1997 yılında yaptığı "Top Managers and Total Quality Management Success: One More Look After All These Years"başlıklı çalışma, Amerikan üretici şirketlerin yetkinliğini artırma yolları araştırmasının bir bölümü olarak yapılmıştır. Araştırmacılar, özellikle Amerikan şirketlerinin kolay ve çabuk üretim tekniklerine dayalı Toplam Kalite Yönetimi' ni nasıl öğrendiklerini anlamakla ilgilenmişlerdir. Choi ve Behling altı şirketteki tepe yöneticilerin yönelimlerini üç kategoriye ayırmışlardır.

Akın'ın 2001 yılında yaptığı “Toplam Kalitenin Kooperatif İşletmelerinde Uygulanabilirliği ve Çukobirlik'te Kavramsal Bir Araştırma” başlıklı çalışmada, Çukobirlik Tarım Satış Kooperatifi'nde, örgüt kültüründe Toplam Kalite Yönetiminin uygulanmasında avantaj sağlayacak unsurlar ve uygulamayı güçleştirecek engellerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Kooperatif işletmelerin kendi ilkelerini tam olarak uygulaması ve TKY' ne geçiş aşamasında kooperatif yönetici ve personelinin TKY konusunda eğitilmesi halinde TKY'ni uygulayabilmelerinin daha kolay olacağını düşünüldüğü, araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde belirtilmiştir.

Yıldırım'ın 1998 yılında yaptığı “Hastanelerde Toplam Kalite Yönetimi ve Özel Bir Hastanede İnceleme” başlıklı çalışmada, TKY'nin hastanelerde başarıyla uygulanıp uygulanamayacağını, sistemin oluşturulması aşamasında karşılaşılan sorunları ortaya koyabilmek amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, hastanın özel bir müşteri olduğunu ve onu mutlu etmenin hizmeti veren çalışanın davranış kalitesindeki başarısına bağlı olduğu söylenmektedir. Özellikle sağlık sektöründe, insan faktörünün son derece önemli olduğu ve insan faktörünün uyumu ve geliştirilmesi için de eğitimin önemli olduğu sonuç bölümünde belirtilmiştir.

Feratoğlu ve Aydemir'in 1995 yılında yaptıkları “Sanayi İşletmelerinde TKY ve ISO 9000 Uygulaması” başlıklı çalışmada üç şirkette ISO 9000 uygulamaları karşılaştırılmış, Asil Çelik ve Arçelik'te bireylerin sisteme daha çok katkıda buldukları halde Borusan'da Toplam Kalite Yönetimi felsefesinin tam olarak benimsenmemesinden dolayı kalite bilinci yerleşmemiş ve çalışanlar sisteme diğer iki şirketteki kadar katkıda bulunamamışlardır. O halde işgörenlerin performanslarının arttırabilmesi için Toplam Kalite felsefesine yeterli derecede sahip olmaları gerekmekte olduğu belirtilmiştir.

Dağdemir'in 1996 yılında yaptığı “Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanmasında Başarıyı Etkileyen Unsurlar, TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş TK Modelinin İncelenmesi” başlıklı çalışmada TKY'nin uygulanmasında karşılaşılan engeller açıklanmış ve TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş (TEI) nin TK yönünden değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma, başarılı olmuş ülkelerin modellerini aynen alıp uygulamaya çalışmak yerine,

esaslardan sapmadan Türk insanına ve işletmelerine uygun modeller geliştirmek olduğunu göstermek amacıyla yapılmıştır.

Güney'in 1997 yılında yaptığı "Yönetimde Grupla Çalışma Tekniklerinden Takım Çalışmaları ve Bir Uygulama Örneği" başlıklı çalışmada, takım çalışmalarının Türkiye koşullarındaki uygulama sonuçlarının incelenmesi, yararları ve karşılaşılan sorunların saptanması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Takım çalışmalarının iş görenlerin yeteneklerinin daha iyi değerlendirilmesini sağlayarak işletmenin verimliliğini artırdığını ve ülkemizdeki işletmelerde takım çalışması uygulamalarından başarılı sonuçlar elde edildiği, bu nedenle ülkemizdeki işletmelerde de takım çalışmalarının daha yaygın olarak kullanılmasının yararlı olacağı ve ülkemizi gelişmiş ülkelerle rekabet edebilir düzeye getirebileceği düşünülmektedir.

Juran'ın 1993 yılında yaptığı "Why Quality Initiatives Fail" (Kalite Girişimleri Neden Başarısızlığa Uğrar) başlıklı çalışmasında, bireysel ve takım çalışmasındaki ödül sistemlerinin adaptasyonu, iş görenlerin kalite amacıyla eğitilmesinde görülen aksaklıklar, kendi kendini yöneten takım çalışmasının kabul edilmemesi, süreç ve sistemleri tam anlamıyla incelememe gibi konuları başarısızlık nedenleri olarak belirtmiştir

Gönüç'ün 1999 yılında yaptığı "Hastanelerde Toplam Kalite Yönetimi ve Etimesgut Hava Hastanesinde Toplam Kalite Yönetimi Çalışmaları" başlıklı çalışmada Etimesgut Hava Hastanesinde yatan hastaların sağlık hizmetlerinden beklentilerini, verilen hizmeti algılayışlarını saptamak ve bu verilen hizmet ve beklentiler doğrultusunda hizmetleri planlayarak kalitesini artırmak amaçlanmıştır. Yapılan çalışma sonunda TKY çerçevesinde 600 yataklı Etimesgut Hava Hastanesinde oluşturulan kalite çemberinin yapmış olduğu çalışmalarla da hastanelerde sağlık hizmetlerinin hastaların gereksinim ve beklentilerini karşılayacak şekilde iyileştirilmesinin olanaklı olabileceği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla TKY'de kalite çemberlerinin hastaneler için vazgeçilmez bir unsur olduğunu yapılan bu çalışma ortaya koymuştur.

Gilbert ve. Parhizgari'nin 2000 yılında yaptığı "Hizmet Kalitesini Destekleyen Örgütsel Etkililik Göstergeleri" başlıklı çalışmada hizmet kalitesi ile ilgili iş, yapı ve süreçlerin bilimsel olarak geliştirildiği 9 ölçümünü göstermek amaçlanmıştır .Bu ölçümler hem kamu hem de özel sektördeki örgütlere uygulanabilir özelliindedir. Bu çalışmada iş görenlerin önemine değinilmektedir. Etkililik kriterleri şu soruya odaklanmaktadır. "Kalite odaklı bir örgütün hedeflerini başarabilmede iş görenler üstlerine düşen görevi etkili bir şekilde yapabilmek için neye ihtiyaç duyarlar?"

Özellikle gelişimsel yönelimin üzerinde durduğu müşteri odaklı davranma, bu çalışmada da iş görenlerin üzerinde durması gereken konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1998 yılında yaptığı "İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşleri" başlıklı çalışmada ilköğretim kurumlarında yönetici ve öğretmenlerin TKY anlayışına ilişkin görüşlerinin neler olduğunu kendi görüşlerine göre betimleyerek açıklama amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 1997-1998 öğretim yılında, Eskişehir Belediye Sınırları içerisindeki 17 ilköğretim okulundaki 42 yönetici, 387 öğretmen olmak üzere toplam 429 yönetici ve öğretmen oluşturmaktadır. Bu yönetici ve öğretmenlerin 297'si ölçme aracını doldurarak araştırmaya katılmışlardır. Tüm değerlendirmeler 297 yönetici ve öğretmenlerden toplanan bilgiler göre yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda ilköğretim kurumlarındaki yönetici ve öğretmenlerin toplam kalite yönelimlerinin gelişimci özellikler taşıdığı, TKY' ne ilişkin bilgileri uygulamaya başlatacak bir görünüm arz ettiği ve değerlendirmeleri kişisel özelliklerine göre farklılık yaratmadığı gözlenmiştir. Araştırma, mesleki kıdemi ve hizmet süresi yüksek yönetici ve öğretmenler aracılığıyla gerçekleştirildiğinden, sürekli eğitim yoluyla TKY kültürünün okullarımıza aktarılması, paylaşılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise, ilköğretim ve diğer kademelerdeki okullarda TKY' ne ilişkin araştırmaların yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1998 yılında yaptığı "Öğretmen Adayları ve Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri" başlıklı çalışmada öğretmen adaylarının toplam kalite yönetimine ilişkin yönelimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma evreni, 1997-1998

öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 1697'si lisans, 506'sı öğretmenlik sertifikası programlarına kayıtlı olan toplam 2203 öğrenciden oluşup dağıtılan 950 veri toplama aracını eksiksiz dolduran 900 öğrenci ise araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonunda, öğretmen adaylarının genellikle toplam kalite çalışmalarının yaygınlaşmasına olanak veren 'gelişimci yönelime sahip oldukları gözlenmiştir. Ayrıca geleceğin uygulayıcıları öğretmen adaylarının, gelişimci yönelime sahip oldukları göz önünde bulundurularak, eğitimde toplam kalite uygulamalarına ivedilikle başlanması gerekliliği, Türk Eğitim Sistemi'nde bayan öğretmenlerin yönetim kademelerine gelmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği, varolan öğretmenler ile öğretmen adaylarının durumları göz önünde bulundurularak tüm öğretim kademelerinde eğitimde nitelik geliştirme çabalarına hız kazandıracak düşünülen toplam kalite yönetimi uygulamalarına başlanması gerekliliği ve öğretmen yetiştiren programlarda görevli öğretim elemanlarının Toplam Kalite Yönetimi konusundaki bilgi düzeyleri ile yönelimlerini belirleyecek araştırmaların yapılması gerekliliği araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde belirtilmiştir.

Eroğlu'nun 1996 yılında yaptığı "Toplam Kalite Yönetimi ve Eğitim Alanında Uygulanabilirliği" başlıklı Yüksek lisans tezinde, kalite kavramı, yönetim kavramı, TKY ve felsefesi, eğitimde TKY'nin gerekliliği ve eğitimde TKY'nin uygulanmasının gerekliliği konularına değinilmiş ve şu sonuca varılmıştır: Diğer sektörler gibi eğitim sektörü de kaliteyi, verimliliği yakalamak ve verdiği hizmetlerde kaliteyi yerleştirmek için TKY'ni uygulamalıdır. Yükseköğretim kendi gelenekleri ve yapısı itibarıyla böyle bir uygulamaya uygundur.

Eroğlu'nun 2001 yılında yaptığı "Öğretim Elemanlarının Algıladıkları Hizmet Kalitesi Düzeyinin Belirlenmesi ve Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Bir Uygulama Örneği" başlıklı çalışmada Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki akademik kadronun verilen hizmet ile ilgili algılamalarını belirlemek ve ortaya çıkacak algılanan hizmet kalitesi düzeyinin yükseltilmesine yönelik öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

Uygulama sonunda 'Genel Görünüm' başlığı altında belirtilen hizmetlerin algılanması olumlu düzeydedir. Anabilim Dalı Başkanlıkları tarafından verilen iletişim ve fiziksel hizmetlerin algılanması orta düzeydedir. Bölüm Başkanlıkları tarafından verilen iletişim

ve fiziksel hizmetlerin algılanması da orta düzeydedir. Dekanlık tarafından verilen iletişim ve fiziksel hizmetlerin algılanması da yine aynı şekilde orta düzeydedir.

Ortaya çıkan sonuçlar ışığında bu tür çalışmaların tekrar edilmesi ile mevcut örgütün kalite ile ilgili durumunun belirlenebilmesi, böylece uzun vadeli, etkili plan ve değerlendirmelerin yapılabileceği sonuç bölümünde belirtilmiştir.

Sarvan, Cömert ve Karakaş'ın 1997 yılında yaptığı "Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi Felsefesinin Uygulanabilirliğini İrdeleyen Teorik Bir Yaklaşım" başlıklı çalışmada YÖK kurumlarında TKY felsefesinin uygulanabilirliğinin bazı unsurların bir araya getirilmesine bağlı olacağı görüşü savunulmaktadır. Bu unsurlardan bir tanesi de, gelişimsel yönelimin bir özelliği olan, kurumun tüm değer yaratan süreçlerinin sürekli olarak gözden geçirilerek iyileştirilmesi için müşteri odaklı ve ekip çalışmasına dayanan bir kurum kültürünün olmasıdır.

Moreland ve Clark'ın 1998 yılında yaptıkları "Eğitim Örgütlerinde Kalite ve ISO 9000" başlıklı durum çalışmasında, İngiltere'deki üniversiteler, liseler ve ilkokullardaki kalite güvence sistemlerini gerçekleştiren ISO 9000'in gelişimi açıklanmaktadır. Çalışmada özellikle ISO 9000'in gerçekleştirilmesinde sağ duyu sağlama ve örgütlerde sağ duyu sağlamada ISO 9000'in sürekli etkisi üzerinde durulmuştur.

Natgrass'ın 1998 yılında yaptığı "Why is Continuous Quality Improvement Important in Higher Education?" (Devamlı Kalite İyileştirme Yükseköğretimde Neden Önemlidir?) başlıklı çalışmasında İngiltere'deki bazı uygulamalar anlatılmıştır. İngiltere'de öğrenciler için zorunlu bir yarışın olması, yeni iletişim ve bilgi teknolojilerine bağlı olarak hem olanaklarla hem de tehditlerle karşı karşıya olunması ve daha az ücretle daha fazla eğitim olanağının istenmesi gibi nedenler, yükseköğretimde sürekli kalite iyileştirmeyi zorunlu duruma getirmektedir.

Ensari'nin 1999 yılında yaptığı "İstanbul İli Eğitim Kurumlarındaki Güncel Kalite Anlayışını Belirleme" başlıklı çalışmasında önemsiz görülen hiçbir kalite kavramının olmadığı görülmüştür. İstanbul ilindeki özel okul, resmi okul ve dersanelerdeki

öğretmen, öğrenci ve yöneticilerden elde edilen verilerde, yenilikçilik ön planda görülen kalite kavramlarından biri olarak dikkat çekmiştir.

1.1.6. Problem Durumu

Toplam kalite felsefesi, dünyada ve toplumların her kesiminde uygulama alanı bulmuştur. Özellikle Amerika ve Avrupa'da toplam kaliteye ilişkin şirketlerin performanslarının ve yetkinliklerinin artırılmasına yönelik bir çok araştırma yapılmıştır.

Özellikle Choi ve Behling'in 1997 yılında yaptıkları çalışmada, Amerika'daki üretici firmaların kolay ve çabuk üretim tekniklerine dayalı toplam kalite yönetimini nasıl öğrendiklerini anlamakla ilgilenmişlerdir. Dünya'da toplumların gelişmesinde ilerlemesinde en büyük araç olan eğitim ve eğitim ile ilgili işlevler bugüne değin Toplam Kalite Yönetimi felsefesinden yeterince yararlanamamıştır.

Toplam Kalite Yönetimi sürekli iyileştirmeyi, takım çalışmasını, çalışanların katılımını, çalışanların ve hizmeti talep edenlerin doyumunu, sistem yaklaşımını ve istatistiksel süreç kontrolünü içeren bir yaklaşımdır (Ağaoğlu, 1997, s.3).

Her sistem aldığı girdileri kendi amaçlarını dikkate alarak dönüştürme sürecine tabi tutan, çevreye istenen özellikleri taşıyan çıktılar vermektedir. Türk Eğitim Sisteminde; kritik rol oynayan öğretmen yetiştirme sistemi aldığı girdileri, öğrenme-öğretme etkinlikleri sürecinin içerisine sokarak, eğittiği bireyin isteklerini de dikkate alarak dönüştürme işlevini yerine getirmektedir (Bayrak ve Ağaoğlu, 1998, s.1). Dönüştürme işinde belirli dinamiklerin izlenmesi, hatalı ürünün oluşması, en az hatayla nitelikli öğretmen yetiştirmesine özen gösterilmesi söz konusudur.

Türk Eğitim Sistemi'nin her kademesindeki okullardan niteliğin yükseltilerek, çağın gerektirdiği özelliklere sahip ve toplumun beklentilerini karşılayabilecek nitelikteki bireylerin yetiştirilmesi beklenmektedir (Bursalıoğlu, 1994, s.24). Bu beklentilerin gerçekleştirilmesinde Türk Eğitim Sisteminin alt sistemlerinden biri olan öğretmen

yetiştirmede de, Toplam Kalite Yönetiminin ilkelerine uyulması gerekmektedir. Günümüzde Türk Eğitim Sisteminde öğretmen yetiştirmeye ilişkin görev ve sorumluluk, yüksek öğretim kurumlarında ve bunun bir boyutu olan üniversitelerdedir. Bu nedenle üniversiteler, bilim ve eğitim kurumları olarak, hem bilgi üreten, yayan hem de her alanda gereksinim duyulan nitelikli insan gücünü belirlenen amaçlar doğrultusunda yetiştiren kurumlardır. Öğretimin niteliği üzerinde önemli bir etkiye sahip olan öğretmenlere, kalite bilincinin kazandırılmasında hizmet öncesi eğitimin önemi yadsınamaz (Çoban, 1998, s.84).

Toplumun eğitilmişlik düzeyi ve toplumsal nitelik, eğitilmiş bireylerin almış oldukları eğitimin kalitesi ile ilgilidir. Bu kalitenin yansıtılmasında en önemli görev, Türk Eğitim Sistemi'ndeki okullara ve en son basamağı olan üniversitelere düşmektedir. Üniversiteler toplumdaki bireylere biçim ve nitelik kazandıran en son kurum oldukları için, eğitim sistemimizde önemli bir yere sahiptir.

Konuya özellikle toplumun eğitim kalitesi açısından bakıldığında, bu hizmeti veren öğretmenlerin hizmet öncesi almış ve edinmiş oldukları kaliteyi de gözardı etmemek gerekmektedir. Bu nedenle üniversitelerde, özellikle öğretmen yetiştiren bölümlerin ayrı bir konuma sahip oldukları söylenebilir. Bu bölümlerde yetişen öğretmen adaylarının kalite bilincine sahip olmaları gerekir ki, gelecekte görev yapacakları eğitim kurumlarında kalite bilincini istenilen düzeyde, okuldaki öğrencilerine yansıtılsınlar.

Geleceğin öğretmenlerinin, geleceğin sistemlerine verecekleri ürünlerin TKY anlayışına sahip olabilmesi için kendilerinin TKY yönelimlerinin belirlenmesi önemlidir. Bu nedenlerden dolayı öğretmen yetiştiren bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY'ne yönelik eğilimlerinin belirlenmesi için araştırma bulgularına gereksinim duyulmaktadır. Bu araştırma da, bu gereksinmeden hareketle desenlenmiş olup, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Anadolu Üniversitesi BESYO (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu) BEÖB de (Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü) öğrenim gören öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine (TKY) ilişkin yönelimlerini ortaya çıkarmaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda, araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Anadolu Üniversitesi BESYO Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının, TKY yönelimleri nelerdir?
- 2- Anadolu Üniversitesi B.E.S.Y.O Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının TKY yönelimleri
 - a. Cinsiyetlerine
 - b. Öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine
 - c. Yetenek sınavında seçtikleri ana dallara
 - d. Yükseköğrenimleri sırasında spor dışında sosyal etkinlikte bulunup bulunmamalarına
 - e. Yükseköğrenim öncesi öğrencilik yaşamlarında yönetim görevi alıp almamalarına
 - f. Düzenli olarak spor yayını takip edip etmemelerine
 - g. Mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türk Eğitim Sisteminde önemli bir role sahip olan yükseköğretim kurumları, kalite bilincini oluşturup yaymada ve gelecekteki sistemlere verecekleri ürünlerin daha nitelikli olmasında önemli bir görev üstlenmişlerdir. Özellikle kalite bilincinin eğitim

kurumlarında uygulanmaya başlanması ile olumlu gelişmeler yaşanmaya başlandığı görülmektedir.

Eğitim sektörü, kalite ve verimliliği yakalamak ve verdiği hizmetlerde bunu yerleştirmek için T.K.Y'ni uygulamalıdır (Eroğlu, 1996, s.164). Bu nedenle yükseköğretim kurumları içerisindeki Türk Eğitim Sistemimizde TKY'ne geçişle ilgili önemli adımlar atılmıştır.

Öğretmen yetiştiren bölümlerin ayrı bir yere ve öneme sahip oldukları göz önüne alınırsa, eğitim örgütlerinde yetişmiş öğretmenlerin kalite yönelimlerinin belirlenmesi ve Dünya'daki kalite anlayışı ve gelişimci yönelim biçimine getirilmesi kadar, gelecekte sisteme girecek öğretmen adaylarının T.K.Y yönelimlerinin belirlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bugüne ait kararlar geleceği biçimlendirdiğinden, öğretmen adaylarının T.K.Y. Yönelimlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır (Ağaoğlu ve Bayrak,1998, s.2).

Geleceğin öğretmenlerinin geleceğin sistemlerine verecekleri ürünlerin, T.K.Y anlayışına sahip olabilmeleri için, kendilerini T.K.Y. yönelimlerinin belirlenmesi çok önemli olmasına rağmen bu konuya ilişkin bilimsel çalışmanın azlığı, araştırmayı daha da önemli bir konuma getirmektedir. Araştırma ile elde edilen verilerin özellikle Beden Eğitimi öğretmen adaylarının T.K.Y. yönelimlerine ilişkin gerçekçi değerlendirme yapılmasına ve ilgililerce kullanılmasına olanak tanıyacağı umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Araştırmada kullanılan kimi kavramlar ve bu kavramların anlamları şunlardır.

Bireysel Sporlar: Tek başına yapılabilen ya da genel olarak yarışmacıları teke tek karşıya getiren sporlar; ferdi sporlar (Savaş, 1997, s.71).

Öğretmen Adayı: Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde lisans düzeyinde eğitim alan üniversite öğrencileri

Takım sporları: Takım oluşturularak yapılan sporların genel adı (Savaş, 1997, s:318).

Yönelim: Bir kimsenin kendi durumunu başkalarının durumuna ya da değişen şartlara göre belirlemesi (Alaylıoğlu ve Oğuzkan, 1976, s.343).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde problemin çözümünde izlenen yönteme yer verilmiş, sırasıyla araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının uygulanması ve toplanan verilerin çözümü ve yorumlanmasında kullanılan teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının TKY yönelimlerini belirlemeye yönelik bu araştırma, genel tarama modeli kullanılarak desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1998.s.78). Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1998.s.79).

2.2. Evren ve Örneklem

Betimsel nitelikteki bu araştırmanın evrenini 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde kayıtlı toplam 425 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunun belirlenmesinde “kendini örnekleyen evren” çalışma evreni olarak kabul edilmiştir (Çilenti, 1979.s.102). Bu nedenle dağıtılan 425 veri toplama aracını eksiksiz

dolduran 290 öğretmen adayı, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma örneklemiyle ilgili sayısal bilgiler Çizelge2’de verilmiştir.

Çizelge 2. Öğretmen Adaylarına Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü

Araştırma Evreni N	Ulaşılabilen Denek	Yanıtlanan Anket		Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket		Değerlendirmeye Alınan Anket	
		n	%	n	%	n	%
425	290	290	68.2	0	0.0	290	68,2

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, araştırma evrenini oluşturan 425 öğretmen adayından anketin uygulandığı dönem içerisinde ulaşılabilen 290’ı (%68.2) anketi yanıtlamıştır. Yanıtlanan anketlerin incelenmesi sonucunda, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamının anketteki soruları istenilen ölçülerde yanıtladığı görülmüş ve hiçbir anket değerlendirme dışı bırakılmadan veri çözümleme süreci 290 anketin tümü üzerinde gerçekleştirilmiş ve 290 öğretmen adayından toplanan bilgiler, araştırma probleminin çözümünde temel alınmıştır.

Örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyet özellikleri ile ilgili bilgiler Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Özellikleri

CİNSİYET	Sayı (n)	Yüzde (%)
Erkek	167	57,6
Bayan	123	42,4
TOPLAM	290	100.0

Çizelge3’de görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının %57,6’sı (167 öğrenci) erkek, % 42,4’ü (123 öğrenci) ise bayandır.

Araştırma örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımları ile ilgili bilgiler Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4. Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

SINIFLAR	Örnekleme seçilen sayı	Araştırmaya katılan sayı	Değerlendirme dışı bırakılan sayı	Değerlendirmeye alınan sayı	Yüzde %
1.Sınıf	66	59	-----	59	20,35
2.Sınıf	107	85	-----	85	29,31
3.Sınıf	111	54	-----	54	18,62
4.Sınıf	141	92	-----	92	31,72
TOPLAM	425	290	-----	290	100.00

Çizelge 4’te görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre dağılımı; birinci sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin sayısı 59 (% 20,35), ikinci sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin sayısı 85 (% 29,31), üçüncü sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin sayısı 54 (% 18,62) ve dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin sayısı da 92 (% 31,72) dir. Sınıflara göre % 31,72 ile en yüksek oranı dördüncü sınıftaki öğretmen adayları, ikinci en büyük oranı da % 29,31 ile ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının yetenek sınavında seçtikleri ana dal ile ilgili bilgiler Çizelge 5’te verilmiştir.

Çizelge 5. Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dalların Dağılımı

ANA DALLAR	Sayı (N)	Yüzde (%)
Takım Sporları		
Voleybol	49	24,5
Basketbol	28	14
Futbol	94	47
Hentbol	29	14,5
TOPLAM	200	100,00
Bireysel Sporlar		
Atletizm	60	66,66
Cimnastik	7	7,77
Yüzme	8	8,88
Tenis	1	1,11
MasaTenisi	1	1,11
Badminton	1	1,11
Diğer	12	13,36
TOPLAM	90	.100,0

Çizelge 5'te görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının yetenek sınavında seçtikleri ana dalların, takım ve bireysel sporlar olarak ayrılması sonucunda, takım sporlarını seçen öğretmen aday sayısı 200 (%68,96), bireysel sporları seçen öğretmeni aday sayısı 90 (%31,04) olarak görülmektedir. Bu dağılıma göre, yetenek sınavlarında en büyük kümeyi, takım sporlarını seçen öğretmen adayları oluşturmuştur.

Araştırma örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının yüksek öğrenimleri süresince spor dışında katıldıkları sosyal etkinliklerle ilgili bilgiler Çizelge 6'da gösterilmiştir.

Çizelge 6. Öğretmen Adaylarının Yüksek Öğrenim Süresince Spor Dışında Katıldıkları Sosyal Etkinliklerin Dağılımı

SOSYAL ETKİNLİKLER	Sayı N	Yüzde %
Tiyatro	23	16,32
Müzik	20	14,18
Halk Oyunları	28	19,85
Öğrenci Klüpleri	23	16,32
Turizm	16	11,34
Sosyal Hizmetler	8	5,67
Diğer	23	16,32
TOPLAM	141	100,00

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, araştırma örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayından yalnızca 141’i (%48,62) spor dışında herhangi bir sosyal etkinlik içerisinde yer aldığını belirtirken, 149 öğretmen adayı ise (%51,38) spor dışında hiçbir sosyal etkinlik içerisinde yer almadığını ifade etmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamları süresince yönetim görevi alıp almadıkları ile ilgili bilgiler Çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 7. Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Öncesindeki Öğrencilik Yaşamları Süresince Almış Oldukları Yönetim Görevlerinin Dağılımı

YÖNETİM GÖREVİ	Sayı N	Yüzde %
Sınıf Başkanlığı	92	35,65
Öğrenci Temsilciliği	20	7,75
Spor Kolu Başkanlığı	70	27,13
Spor Takım Kaptanlığı	54	20,93
Okul Başkanlığı	8	3,10
Sosyal Etkinlikte Yönetim Görevi	14	5,44
TOPLAM	258	100,00

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarından 258’i (% 88,96) yükseköğrenim öncesi öğrencilik dönemlerinde herhangi bir yönetim görevi üstlendikleri yönünde görüş belirtirken, 32 öğretmen adayı (%11,04) ise, yükseköğrenim öncesi öğrencilik dönemlerinde herhangi bir yönetim görevi üstlenmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının düzenli olarak spor yayını takip edip etmedikleri ile ilgili bilgiler Çizelge 8’de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Öğretmen Adaylarından Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Edenlerin Dağılımı

SPOR YAYINI	Sayı (N)	Yüzde (%)
Günlük	79	50,98
Haftalık	40	25,80
Aylık	36	23,22
TOPLAM	155	100,00

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayından yalnızca 155’i anketteki “düzenli olarak takip ettiğiniz günlük, haftalık ya da aylık bir spor yayını var mı?” sorusuna evet yanıtı vermiştir. Bu soruya hayır yanıtı veren öğretmen adayı sayısı 135’dir. Bu yanıtlar doğrultusunda araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının %53,45’inin düzenli olarak herhangi bir spor yayını takip ettikleri, %46,55’inin ise, düzenli olarak herhangi bir spor yayını takip etmedikleri görülmektedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 290 öğretmen adayının mezun oldukları ortaöğretim kurumları ile ilgili bilgiler Çizelge 9’da gösterilmiştir.

Çizelge 9. Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarının Dağılımı

MEZUN OLDUKLARI ORTAÖĞRETİM KURUMLARI	Sayı N	Yüzde %
Genel Lise	228	78,63
Diğer	62	21,37
TOPLAM	290	100,00

Çizelge 9’da görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adaylarından 228’i (%78,63)genel liseden, 62 öğretmen adayı da (% 21,37) diğer liselerden mezun olmuşlardır.

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerini Belirleme Anketi ile toplanmıştır (EK 1).

2.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin Yönelimlerini belirlemek üzere öncelikle ilgili alanyazın taraması yapılmış, ardından konu alanı uzmanlarının da görüşü alınarak, araştırmacı tarafından bir taslak anket hazırlanmıştır. Bu taslak anket daha sonra araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanması için gerekli bilgiler elde etmek amacıyla geliştirilmiştir.

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümüne kayıtlı öğretmen adaylarına uygulanmak üzere hazırlanan bu anket; kişisel bilgilerle ilgili 7 madde ve TKY Yönelimlerini belirlemeyi amaçlayan 14 madde olmak üzere toplam 21 maddeden ve iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel bilgileri içeren I. Bölümde cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, giriş yetenek sınavında seçilen ana dal, yükseköğrenim sırasında spor dışında herhangi bir etkinlikte yer alıp almama, yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamında yönetim görevi alıp almama, düzenli olarak spor yayını takip edip etmeme ve mezun olunan ortaöğretim kurumunu belirlemek için 7 maddeye yer verilmiştir.

II Bölüm'de ise, üçlü seçeneklerden oluşan toplam 14 madde yer almaktadır. Bu bölümde, maddelerdeki her seçenek Toplam Kalite Yönetimi'ne ilişkin bir yönelimi belirleyecek nitelikte düzenlenmiştir. Bu bölümde yer alan her bir soru için a seçeneği gelişimsel, b seçeneği taktikçi, c seçeneği savunmacı yönelim olarak yerleştirilmiştir.

Anketin bu iki bölümünde yer alması düşünülen maddelerin tamamlanmasının ardından, taslak anket bütün olarak ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca uygulamanın istenilen doğrultuda gerçekleştirilebilmesi amacıyla, anketin nasıl yanıtlanacağına ilişkin gerekli bilgiler uygulama öncesinde öğretmen adaylarına aktarılmıştır. Hazırlanan taslak anket çoğaltılmış ve geçerlik çalışması için alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur*. İki alan uzmanının görüşü alınan anketin yeterli geçerliğe sahip olduğu saptanmıştır. Daha sonra güvenilirlik çalışması amacıyla 2001-2002 öğretim yılı 13 Aralık ve 27 Aralık tarihlerinde 45 öğretmen adayına rumuz kullanmaları istenilerek test-tekrar test yöntemi kullanılıp ayrı ayrı iki kez uygulanmış ve iki uygulama arasındaki korelasyon değeri ($N= 45$, $r=.83$) .0001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur (EK3). Elde edilen bu değerlerin güvenilirlik için yeterli olduğu kabul edilmiştir. Bütün bu çalışmalarla anket, kullanılmaya hazır duruma getirilmiştir.

2.3.2. Anketin Uygulanması

Araştırma için geliştirilmiş olan anket, araştırma örneklemine seçilen Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmeni adaylarına 2001-2002 öğretim yılı içerisinde 01-08 Mart tarihleri arasında uygulanmıştır.

*Prof. Dr. Coşkun Bayrak, Yard. Doç. Dr. Ayşen Gürcan Namlu

Anketin uygulanabilmesi amacıyla, ilk olarak Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü aracılığı ile evren olarak seçilen öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü ile yazışmalar yapılarak gerekli izin alınmıştır (EK2). Hemen ardından anketin uygulanacağı gün, ders ve saatler belirlenmiştir. Bu belirlemede en fazla öğrenci sayısının olduğu günlerin, derslerin ve saatlerin seçilmesine özen gösterilmiştir. Uygulamanın yapılacağı günlerin, saatlerin ve derslerin belirlenmesinden sonra anketin uygulanması için bir takvim yapılmıştır.

Anket, yapılan takvim doğrultusunda araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Uygulama sırasında anketin doldurulmasına ilişkin zaman sınırlaması konulmamıştır. Anketin uygulanması ile birlikte verilerin toplanması işi tamamlanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Anket aracılığı ile toplanan verilerin çözümlenmesi öncesinde verilerin işlenmesi ile ilgili işlemler yapılmıştır. Bu amaçla her bir anket tek tek incelenerek, yönergelerde belirtildiği şekilde doldurulup doldurulmadıklarının denetlenmesi yapılmıştır. Eksiksiz doldurulan 290 ankette yer alan verilerin işlenmesine karar verilmiştir.

Değerlendirmeye alınan anketlere, verilerin girilmesi ve çözümlenmesi aşamasında kolaylık sağlaması amacıyla 1'den 290'a kadar sayısal numaralar verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde yer alan her bir soruda *gelişimci yönelimi* içeren a seçeneği 3, *taktikçi yönelimi* içeren b seçeneği 2 ve *savunmacı yönelimi* içeren c seçeneği 1'er puan olmak üzere değerlendirilmiş ve her bir ankete ilişkin toplam puanlar bulunmuştur.

Anketten elde edilebilecek en yüksek toplam puan 42, en düşük toplam puan 14'tür. Buna göre, 14-22 puan arası *Savunmacı yönelimli*, 23-31 puan arası *Taktikçi yönelimli*, 32 ve daha yukarı puanlar ise *Gelişimci yönelimli* olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın amacına yönelik olarak ikili karşılaştırmalarda t testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise, tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi.05 olarak benimsenmiştir.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada yanıt aranan soruların çözümü için Bölüm II'de açıklanan yöntemle toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada yanıt aranan birinci soru; öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerinin ne olduğunu belirlemektir.

Bu soruyu yanıtlamak için öğretmen adaylarının anketin ikinci bölümündeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerine yönelik elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Örneklem	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (X)	Standart Sapma (s)
Öğretmen Adayları	290	37.01	3,45

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelimlerinin puan ortalaması 37.01, standart sapması 3,45’dir. Araştırma anketinin II. bölümünden alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan ise 42’dir. 14-22 puan arası savunmacı yönelim, 23-31 puan arası taktikçi yönelim, 32-42 puan arası gelişimci yönelim olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının veri toplama aracının bu bölümünden en düşük 20 puan, en yüksek 42 puan aldıkları görülmüştür (EK4). Hazırlanan veri toplama aracından elde edilen toplam puanın aritmetik ortalaması dikkate alındığında, örneklem grubundaki öğretmen adaylarının “gelişimci yönelime” sahip oldukları söylenebilir. Bu sonuç, Bayrak ve Ağaoğlu’nun 1998 yılında Eskişehir ili ilköğretim okullarında görevli yönetici ve sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış oldukları araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Öğretmen adaylarında da benzer sonuçların elde edilmesi, eğitim-öğretimde nitelik geliştirme çabalarının geleceği için umut vericidir şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kişisel Özelliklerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada yanıt aranan ikinci soru; öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerinde kişisel özelliklerine göre bir değişiklik olup olmadığını belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, yetenek sınavında seçtikleri ana dal, spor dışında bir sosyal etkinlikte yer alıp almamaları, yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamlarında yönetim görevi alıp almamaları, düzenli olarak bir spor yayını takip edip etmemeleri ve mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre TKY’ne ilişkin yönelimlerinin farklı olup olmadığına ilişkin elde edilen bulgulara aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

Bu soruyu yanıtlamak için Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının anketin “Kişisel Özellikler” başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış,

daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümlemesi yapılmıştır.

3.2.1. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin olarak yapılan sınamalar sonucunda elde edilen değerler Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Cinsiyet	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (s)	t Değeri (t)	Sd	(P)
Erkek	167	36.73	3.68			
				1,729	286,87	0,085
Bayan	123	37.39	2.88			

($\alpha = 0,05$)

Çizelge 11’deki değerler incelendiğinde, öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelim puan ortalamalarının, bayan öğretmen adaylarının lehine olduğu gözlenmektedir. Söz konusu durumun istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile iki grup ortalaması arasında t testi uygulanmıştır. Elde edilen t değeri 1,729’dur. Bu sonuç, .05 düzeyinde grup ortalamaları arasında gözlenen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucunu göstermektedir. Ulaşılan bu bulgulara dayanarak öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelimlerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Elde edilen bu sonuç, Bayrak ve Ağaoğlu’nun 1998 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY yönelimlerine ilişkin yaptıkları çalışmanın bulguları ile çelişmektedir. Anılan çalışmada, öğretmen adaylarının TKY yönelimleri cinsiyete göre bayanlar lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Anılan çalışma ile bu çalışma bulguları arasındaki bu farklılık, örneklem

grubunu oluşturan bireylerin, farklı alanlarda öğrenim görmelerinden kaynaklanmış olabilir. Öte yandan, özellikle son yıllarda TKY'ne ilişkin bilgi birikimlerinin artmış olmasının da bu sonuç üzerinde etkili olduğu öne sürülebilir.

3.2.2. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada daha sonra yanıt aranan ikinci soruya bağlı olarak öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerinde öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre bir değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir.

Bunun için öğretmen adaylarının anketin “Kişisel Özellikler” başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanları ortalamaları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını sınamak için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Yapılan çözümleme sonuçları Çizelge12’de verilmiştir.

Çizelge 12. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının Varyans Çözümlemesi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	
	(KT)	(Sd)	(KO)	(F)	(P)
Gruplararası	56.468	3	18.82	1.65	0,176
Grupiçi	3247.47	286	11.35		
TOPLAM	3303.94	289			

($\alpha = 0,05$)

Çizelge12’de görüldüğü gibi, yapılan varyans çözümlemesi sonucunda elde edilen F değeri 1.65’tir. Bu değer .05 düzeyde istatistiksel bir anlam taşımamaktadır.

Bu sonuca bağılı olarak, öğretmen adaylarının TKY Yönelim düzeylerinin, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre bir farklılık göstermediğı söylenebilir.

Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1997-1998 öğretim yılında İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşlerini belirlemek üzere yaptıkları çalışmada da benzer sonuç alınmış, değişik yaş gruplarındaki yönetici ve öğretmenlerin TKY Yönelimleri arasında istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunamamıştır. O halde bireylerin yaş ve deneyim düzeylerinin TKY Yönelimleri üzerinde pek fazla etkili olmadığı söylenebilir.

Bu durumda, hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının yeniliklere ve değişikliklere daha kolay uyum sağlayabilecekleri etkinliklere yeterince yer ve önem verilmediğı düşünülebilir. Bayrak ve Ağaoğlu'nun çalışması 1997-1998 öğretim yılında gerçekleşmiştir. Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması olarak adlandırılabilir olan ve 1998-1999 öğretim yılında uygulamaya konulan yeni öğretmen yetiştirme programlarında da benzer sonuçlar elde edilmesi düşündürücüdür.

3.2.3. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dala Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerinde yetenek sınavında seçmiş oldukları ana dala göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla öğretmen adaylarının anketin "Kişisel Özellikler" başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümlemesi yapılmıştır.

Öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuluna giriş yetenek sınavında seçtikleri ana dala göre (Bireysel ya da Takım Sporları) TKY Yönelimlerinin değişip değişmediğine ilişkin çözümlemelerden elde edilen değerler Çizelge13'de verilmiştir.

Çizelge 13. Öğretmen Adaylarının Yetenek Sınavında Seçtikleri Ana Dala Göre Toplam Kalite Yönelimi Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ana Dal	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (s)	“t” Değeri		
				(t)	(Sd)	(P)
Bireysel Sporlar	90	37.09	3.13			
				0,253	288	0,80
Takım Sporları	200	36.98	3.49			

($\alpha=0,05$)

Çizelge 13’e göre, öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelim puanları ortalamalarının, yetenek sınavında ana dal olarak bireysel sporları seçenlerin lehine olduğu gözlenmektedir. Bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere iki grup ortalaması arasında t testi uygulanmış ve ortalamalar arasında gözlenen farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, öğretmen adaylarının yetenek sınavında seçtikleri ana dala göre TKY’ne ilişkin yönelimlerinin farklılık göstermediği söylenebilir.

Elde edilen bu sonuç, Barut ve Kalkan’ın 2000 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü bireysel ya da takım sporuna yönelen dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde Sosyotropi ve Otonomi Düzeylerinin Karşılaştırılmasına ilişkin yaptıkları çalışmanın bulguları ile çelişmektedir. Anılan çalışmada, takım sporuna yönelen Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının sosyotropi (dışa dönüklük, grupla çalışmaya eğilimli olma v.b özelliklere sahip olduğunu gösteren) puan ortalamaları, bireysel spora yönelen Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarından anlamlı ölçüde yüksek çıkmıştır. Takım sporlarında başarı, büyük ölçüde takım çalışmasına, ortak güvene ve takım bağlılığına dayandırılabilir. Anılan çalışma ile bu çalışma bulguları arasındaki bu farklılık, örneklem grubunu oluşturan bireylerin bireysel farklılıklarından ve görev almış oldukları spor takımlarının niteliklerinden (Amatör, İkinci lig, Birinci lig, Süper lig) ve de TKY’ne ilişkin farklı yaklaşımlarından kaynaklanmış olabilir.

3.2.4. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenimleri sırasında Sosyal Etkinliğe Katılımlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerinde yükseköğrenimleri sırasında sosyal etkinliklere katılımlarına göre değişip değişmediğini belirlemek için, öğretmen adaylarının anketin “Kişisel Özellikler” başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümlemesi yapılmıştır. Bu duruma ilişkin elde edilen değerler Çizelge 14’te verilmiştir.

Çizelge 14. Öğretmen Adaylarının Yükseköğretimleri Süresince Sosyal Etkinliklerde Yer Alma Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının

Sosyal Etkinliklerde Yer Alma	Ortalama ve Standart Sapma Değerleri				
	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (S)	“t” Değeri (t)	(Sd) (P)
Sosyal Etkinliklerde Yer Almayanlar	148	37.44	3.25		
Sosyal Etkinliklerde Yer Alanlar	142	36.57	3.47	2,202	288 0,028

Çizelge 14’teki değerler, öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelim puanlarının, yükseköğrenimleri süresince sosyal etkinliklerde yer almayanların lehine olduğunu göstermektedir. Söz konusu durumun istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile iki grup ortalaması arasında uygulanan t testi sonucunda, grup ortalamaları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Söz konusu bulguya dayalı olarak, öğretmen adaylarının sosyal etkinliklerde yer alma durumlarına göre TKY’ne ilişkin yönelimleri farklılık göstermektedir. Sosyal etkinliklerde yer almayan öğretmen adaylarının TKY Yönelim düzeylerinin, sosyal etkinliklerde yer alan öğretmen adaylarına oranla daha yüksekte olduğu söylenebilir.

Cumhuriyet Üniversitesi'nin, 1997-1998 öğretim döneminde yaptığı Öğrencilerin Cumhuriyet Üniversitesine Bakışı ve Beklentileri başlıklı çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerini de kapsamına almıştır. Verilere göre "Herhangi Bir Etkinliğe Katılıyor musunuz" sorusuna Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının %14.3'ü hayır, %81.7'si ise evet yanıtı vermiştir. Ancak katılan grubun içerisinde sportif etkinliklerde bulunanların %68.5'lik oranda olduğu saptanmıştır. Spor dışında herhangi bir etkinlikte bulunan Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının oranı ise ancak %31.5'de kalmıştır. Bu bulgular, araştırmanın bulgularına benzerlik göstermektedir. Bu bulguya dayalı olarak, Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının sportif etkinlikler dışında başka sosyal ve kültürel etkinliklere rağbet etmedikleri ya da sorsal etkinliklerden aldıkları doyumdan dolayı diğer sosyal etkinliklere gerek duymadıkları söylenebilir. Ancak çağın donanımlarına sahip Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının yetiştirilmesi açısından bakıldığında ise, beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal etkinliklerde yer almaması düşündürücüdür.

3.2.5. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yükseköğrenim Öncesindeki Öğrencilik Yaşamları Süresince Yönetim Görevinde Bulunma Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimlerinde yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamları süresince yönetim görevinde bulunma durumlarına göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla, öğretmen adaylarının anketin "Kişisel Özellikler" başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümü yapılmıştır. Bu duruma ilişkin yapılan çözümlenelerde elde edilen değerler Çizelge15'te verilmiştir.

**Çizelge 15 Öğretmen Adaylarının Yükseköğretim Öncesi Yönetmelik Görevlerinde
Bulunma Durumuna Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının
Ortalama ve Standart Sapma Değerleri**

Yönetmelik Görevlerinde Yer Alma	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (s)	"t" Değeri (t)	(Sd)	(P)
Yönetmelik Görevlerinde Yer Almayanlar	32	36.17	4.04			
Yönetmelik Görevlerinde Yer Alanlar	258	37.12	3.28	-1,525	288	0,128

($\alpha=0,05$)

Çizelge 15'teki değerler incelendiğinde yönetmelik görevlerinde yer almayan öğretmen adaylarının TKY'ne ilişkin yönelim puanları ortalaması (36.16); yönetmelik görevlerinde yer alanların puanlarına (37.12) oranla daha düşük görünmektedir. Söz konusu durumun istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile iki grup ortalaması arasında uygulanan t testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Diğer bir deyişle, yönetmelik görevlerinde yer alan ve almayan öğretmen adaylarının TKY'ne ilişkin yönelimleri benzer düzeydedir denebilir.

Elde edilen bu sonuç, Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1998 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY yönelimlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada da benzer sonuç alınmıştır. Bayrak'a (1991) göre, kuram ve uygulama olmak üzere iki yönlü süreç olarak kabul edilen yönetimde, bilgi birikiminin yanı sıra, deneyim de önemli bir yer tutmasına rağmen, anılan çalışma ile bu çalışma bulguları arasındaki benzerlik; genel olarak ortaöğretim kurumlarında öğrencilere verilen yönetim görevlerinin, yöneticiler ile öğrenciler tarafından çokta önemsenmediğini ve öğrencilerin yönetim görevi konusunda pek fazla da deneyim kazanmadıklarının bir göstergesidir diye yorumlanabilir.

3.2.6. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Düzenli olarak Spor yayını Takip Etme Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada öğretmen adaylarının düzenli olarak spor yayını takip etme durumlarına göre değişip değişmediğini belirlemek için, öğretmen adaylarının anketin “Kişisel Özellikler” başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümü yapılmıştır. Bu duruma ilişkin yapılan çözümlenelerde elde edilen değerler Çizelge16’da verilmiştir.

Çizelge 16. Öğretmen Adaylarının Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Etme Durumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Etme	Denek	Aritmetik	Standart	“t”		
	Sayısı	Ortalama	Sapma	Değeri		
	(N)	(\bar{X})	(s)	(t)	(Sd)	(P)
Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Etmeyenler	135	37.24	3.12			
Düzenli Olarak Spor Yayını Takip Edenler	155	36.81	3.58	1,084	288	0,279

($\alpha=0,05$)

Çizelge16 incelendiğinde düzenli bir spor yayını takip etmeyen öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelim puanlarının ortalaması 37.24; düzenli olarak bir spor yayını takip eden öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelim puanlarının ortalamasının ise, 36.81 olduğu görülecektir. Bu durum düzenli spor yayını izlemeyen öğretmen adaylarının lehine bir durumu işaret etmektedir. Ancak her iki grup ortalaması arasında yapılan t testi sonucunda, gözlenen farklılığın .05 düzeyinde anlamlılık taşımadığı bulunmuştur. Diğer bir deyişle, düzenli olarak spor yayını takip eden ve etmeyen öğretmen adaylarının TKY’ne ilişkin yönelimlerinin benzer düzeyde olduğu söylenebilir.

Bu çalışma bulgularına göre, öğretmen adaylarının ders kitapları dışında yazılı ve süreli spor yayınlarına çok fazla ulaşma alışkanlığına sahip olmadıkları, gelişme ve değişmeye

de isteksiz olmalarının dışında da öğretmenlik mesleğini seçen öğretmen adaylarının buldukları sosyo ekonomik düzeylerinin de bu sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Bu sonuç, Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1998 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY Yönelimlerinin belirlenmesi konusunda yapmış oldukları çalışmanın bulgularınca da desteklenmektedir.

3.2.7. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri

Araştırmada ikinci soruya bağlı olarak yanıt aranan son soru, öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre değişip değişmediğidir.

Bu soruyu yanıtlamak için öğretmen adaylarının anketin "Kişisel Özellikler" başlıklı birinci bölümdeki maddelere dönük işaretlemelerden elde ettikleri katılım puanlarının aritmetik ortalamaları ile standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra ikili küme karşılaştırmalarında bağımsız gruplararası t testi çözümü yapılmıştır. Bu duruma ilişkin yapılan çözümlenmelerde elde edilen değerler Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17. Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Toplam Kalite Yönetimi Yönelim Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu	Denek Sayısı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (S)	"t" Değeri (t)	(Sd)	(P)
Genel Lise	228	37.06	3.36			
				0,502	288	0,616
Diğer	62	36.82	3.46			

($\alpha=0.05$)

Çizelge 17'de görüldüğü gibi, mezun olunan ortaöğretim kurumlarına göre genel lise mezunu olan öğretmen adaylarının TKY'ne ilişkin yönelim puan ortalamaları (37.06),

diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olmuş olan öğretmen adaylarının TKY'ne ilişkin yönelim puan ortalamalarına (36.82) oranla az da olsa yüksek görünmektedir.

Puan ortalamaları arasında görülen bu durumun istatistiksel olarak bir anlamlılık taşıyıp taşımadığını belirlemek üzere iki grup puan ortalamaları arasında yapılan t testinde gözlenen farklılığın .05 düzeyinde anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya dayalı olarak Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının TKY'ne ilişkin yönelimlerinin mezun oldukları ortaöğretim kurumlarının türüne göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Bayrak ve Ağaoğlu'nun 1998 yılında yaptıkları Öğretmen Adayları ve Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri başlıklı çalışmalarının bulgularında da bu çalışmada olduğu gibi öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre Toplam Kalite Yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir.

Bu durum, Toplam Kalite Yönetimi uygulamasının ve Toplam Kalite bilincinin kazandırılmasında var olan farklı eğitim kurumlarının ve uygulamalarının özde birbirlerinden farklı olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın özeti ve elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ile bulgular çerçevesinde getirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1 Özet

Eğitim basamağının son aşaması olan üniversitelerin sahip oldukları misyon gereğince toplumda önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu anlamda, üniversitelerin müşterileri olan öğrencilerin, velilerin, diğer kurumların ve çevrenin tatmin edilmesi önemli olmakla beraber, bu amacın gerçekleştirilmesinde, kaliteli eğitimin gerekli olduğu kabul edilmektedir. Bu anlayışla, ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarındaki öğretim programlarında toplam kalite yönetimi felsefesini içerecek yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Özellikle, üniversitelerin öğretmen yetiştiren bölümlerinde, öğretmen adaylarının, toplam kalite yönetimine ilişkin görüşleri ve bu doğrultudaki yönelimleri önem kazanmaktadır. Üniversitelerde öğretmen yetiştirme misyonunu üstlenmiş kurumlardan biri olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında öğrenim gören öğretmen adaylarının, toplam kalite yönetimine ilişkin yönelimlerinin belirlenmesi de önemlidir ve bu konuya ilişkin çalışmalar yapılmaktadır.

Araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının Toplam Kalite Yönetimine ilişkin yönelimlerini ortaya çıkarmaktır.

Betimsel nitelikteki bu araştırmanın evrenini, 2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'ne kayıtlı toplam 425 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu

veri toplama aracını eksiksiz dolduran 290 öğretmen adayı oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının toplam kalite yönetimine ilişkin yönelimlerini belirlemek üzere öncelikle, ilgili alanyazın taraması yapılarak araştırmacı tarafından bir taslak anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket, kişisel bilgilerle ilgili 7 madde ve TKY yönelimlerini belirlemeyi amaçlayan 14 madde olmak üzere toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Hazırlanan taslak anket, geçerlik çalışması için alan uzmanlarının görüşüne sunulmuş, daha sonra da güvenilirlik çalışması amacıyla iki farklı tarihte 45 öğretmen adayına rumuz kullanmaları istenerek uygulanmış ve iki uygulama arasındaki korelasyon değeri ($N=45$, $.83$) $.0001$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bütün bu çalışmalarla, anket kullanılmaya hazır hale getirilmiş ve 290 öğretmen adayına araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmanın amacına yönelik olarak ikili karşılaştırmalarda t-testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise, tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi $.05$ olarak benimsenmiştir. Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmelerinde 'SPSS' paket programı kullanılmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre, beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine, yetenek sınavındaki anadallarına, düzenli olarak spor yayını takip edip etmemelerine ve mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre toplam kalite yönetimi yönelimleri farklılık göstermemiştir. Ancak sosyal etkinliklere katılan ve katılmayan öğretmen adayları arasında istatistiksel açıdan katılmayanlar lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

4.2 Sonuç

Araştırmada tanımlanan problem ve yanıt aranan sorular ile ilgili olarak toplanan verilerin çözümlenmesiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öğretmen adaylarının TKY yönelim puanları incelendiğinde, tamamına yakınının gelişimci yönelime sahip oldukları görülmüştür.

- Öğretmen adaylarının cinsiyetleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, yetenek sınavında seçtikleri anadal, yükseköğretim öncesindeki öğrencilik yaşamları süresince yönetim görevinde bulunma durumları, düzenli olarak spor yayını takip etme durumları ve mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre TKY yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Öğretmen adaylarının yükseköğrenimleri süresince sosyal etkinliklerde yer alma durumlarına göre TKY yönelimleri arasında, sosyal etkinliklerde yer almayanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

4.3 Öneriler

Öğretmen adaylarının gelişimci yönelime sahip oldukları göz önünde şu önerilerde bulunulabilir:

- Geleceğin uygulayıcıları öğretmen adaylarının, gelişimci yönelime sahip oldukları göz önünde bulundurularak, eğitimde toplam kalite uygulamaları kesintisiz devam ettirilmelidir.
- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında, spor dışında yapılan sosyal etkinliklere daha fazla yer verilmeli ve öğretmen adaylarının katılımları sağlanmalıdır.

EKLEREK**Sayfa**

1. ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN YÖNELİMLERİNİ BELİRLEME ANKETİ.....52
2. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NÜN ANKET UYGULAMA İZİN YAZISI.....60
3. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI ÖNCESİ YAPILAN TEST-TEKRAR TEST SONUÇLARI.....61
4. VERİ TOPLAMA ARACINI YANITLAYAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN YÖNELİM PUANLARI.....62

EK 1

Beden Eğitimi Öğretmen Adayları İçin Hazırlanan Veri Toplama Aracı

TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN YÖNELİM BELİRLEME ANKETİ

Değerli Öğrenci,

Eğitim Sisteminde TKY' nin uygulanabilmesi bir öğretim lideri olarak öğretmenlerin TKY yönelimlerine bağlıdır. Geleceğin öğretmenlerinin geleceğin sistemlerine verecekleri ürünlerin TKY anlayışına sahip olabilmeleri için kendilerinin TKY eğilimlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen yetiştiren bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY' ne yönelik eğilimlerinin belirlenmesi için araştırma bulgularına gereksinim duyulmaktadır.

Bu araştırmada Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının yönelimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY' ne ilişkin yönelimleri nelerdir?
2. Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının TKY yönelimleri;
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine
 - c. Yetenek sınavında seçtikleri ana dala
 - d. Yükseköğrenimleri süresince sosyal etkinliklerde yer alma durumlarına

e. Yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamlarında yönetim görevinde bulunma durumlarına

f. Düzenli olarak spor yayını takip etme durumlarına

g. Mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre TKY yönelimleri arasında bir fark var mıdır?

İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde anketi dolduracak bireylerin kişisel özellikleri ile ilgili toplam yedi soru maddesi yer almaktadır. İkinci bölüm ise TKY' ne ilişkin üç seçenekli on dört soru maddesini içermektedir.

Araştırmanın gerçekleşmesine katkıda bulunacağınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Öğr. Gör. Sema Çeliksoy
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 1 (devam)
BÖLÜM I
KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölüm Anadolu Üniversitesi BESYO Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının kişisel özellikleri ile ilgili soru maddelerini içermektedir.

1. Cinsiyetiniz

Bayan Bay

2. Bölümünüzde kaçınıcı sınıftasınız?

1. 2. 3. 4. 5 6 7

3. Okula giriş yetenek sınavındaki seçtiğiniz ana dal.

Futbol Cimnastik
 Basketbol Yüzme
 Voleybol Tenis
 Hentbol Masa Tenisi
 Atletizm Badminton
 Eskrim

4. Yükseköğreniminiz sırasında spor dışında herhangi bir sosyal etkinlikte yer aldınız mı?

Hayır Evet (belirtiniz)

Tiyatro
 Müzik
 Halk oyunları
 Öğrenci klüpleri
 Turizm
 Sosyal hizmetler
 Diğer.....

EK 1 (devam)

5. Yükseköğrenim öncesindeki öğrencilik yaşamınız süresince aşağıdaki görevlerden hangisinde ya da hangilerinde görev aldınız?

Sınıf Başkanlığı

Öğrenci Temsilciliği

Spor Kolu Başkanlığı

Spor Takım Kaptanlığı (Okul yada Klüp)

Okul Başkanlığı

Sosyal Etkinlikte Yönetim Görevi

Hiç görev almadım

Diğer

(belirtiniz).....

6. Düzenli olarak takip ettiğiniz günlük, haftalık ya da aylık bir spor yayını var mı?

Hayır

Evet (belirtiniz)

Günlük

Haftalık

Aylık

7. Mezun olduğunuz orta öğrenim kurumu

Genel Lise

Yabancı Dil Ağırlıklı Lise (Anadolu Lisesi, Süper Lise vb)

Meslek Lisesi

EK 1 (devam)**BÖLÜM II**

1. Uygulama derslerindeki başarı düzeyinizi yükseltmek için ders dışı çalışmalarını ne şekilde yapmayı tercih edersiniz?

() a) Grup çalışması şeklinde: böylelikle hem ben ,hem de grup arkadaşlarım için daha iyi sonuçlar elde edilebilir.

() b) İsteğe bağlı:öğretim elemanı nasıl çalışmam gerektiğini söylüyorsa öyle çalışırım.

() c) Bireysel çalışırım,çünkü kimseyle uğraşmak istemem.

2. Dersleriniz ile ilgili ödev hazırlarken yabancı kaynaklardan yararlanmanız istendiğinde ne şekilde davranırsınız?

() a) Yabancı dilin alanımda gerekliliğine inanırım ve yararlanırım.

() b) Öğretim elemanı istediği için yararlanmaya çalışırım.

() c) Ödevimin hazırlığında yabancı kaynaklardan yararlanmamın gerekliliğine inanmıyorum.

3. Alan ile ilgili uygulamalı derslerin (Voleybol, Futbol,Basketbol vb.) öğretim programı içerisindeki ağırlığına ilişkin görüşleriniz.

() a) Uygulamalı derslere program içerisinde daha fazla yer verilmesi.

() b) Programı hazırlayanlar uygulamalı derslerin ağırlığını yeterli görmüşlerdir .

() c) Program içerisinde uygulamalı derslere hiç önem verilmiyor.

4. Uygulamalı derslerin ara ve final sınavlarına nasıl hazırlanırsınız?

() a) Arkadaşlarımdan yardım alır gerekirse bir takım oluştururum.

() b) Öğretim elemanından konuyla ilgili nasıl çalışmam gerektiğini öğrenir ona göre çalışırım.

() c) Bana göre sınavlar gereksiz. Sınav yapılacaksa yardım almadan çalışırım.

EK 1 (devam)

5. Sınavlardaki başarısızlığında kimleri ve neleri sorumlu tutarsınız?

- () a) Düzenli ders çalışma ve dersi takip alışkanlığımın olmamasından kendimi sorumlu tutarım .
- () b) Biraz kendimi biraz da öğretim elemanını sorumlu tutarım.
- () c) Tamamen konuların fazlalığını ve öğretim elemanını sorumlu tutarım.

6. Uygulamalı derslerde kullandığımız malzemeler ile ilgili ne düşünürsünüz?

- () a) Malzemenin her zaman en iyisinin olmasını tercih ederim.
- () b) Malzemenin yeniliği ya da eksikliği pek önemli değil.
- () c) Okulda uygun ve yeterli malzeme yok ki!

7. Okul ile ilgili bir sorunuz olduğunda bu sorunu çözmek için ne şekilde davranırsınız?

- () a) Bilgi edinirim, durumu ve seçenekleri gözden geçiririm.
- () b) Herkes bu sorunu nasıl çözüyorsa öyle davranırım.
- () c) Sorun çözmek yöneticilerin ve öğretim elemanlarının görevidir, beni ilgilendirmez.

8. Katıldığınız spor etkinliklerinde sonuç size göre olumsuz olduğunda ne tür bir davranış sergilersiniz?

- () a) Sonuçtan rahatsızlık duyar ve kendi değerlendirmemi yaparım.
- () b) Kendime olduğum kadar hakemde de hata ararım.
- () c) Hakemin maçı hiç iyi yönetmediğini düşünürüm.

9. Genel olarak öğretim elemanları hakkında düşünceleriniz nelerdir?

- () a) Mutlaka iyi ya da kötü öğrenebileceğim bir şeylere sahip bireyler.
- () b) Geçer not alıncaya kadar iyi geçinmem gereken bireyler.
- () c) Her zaman ödev, not, sınav deyip gereksiz yere öğrencileri strese sokan bireyler.

EK 1 (devam)

10. Bir dersin gereği olarak ödev hazırlanmanız istendiğinde, ne tür ödevler ilginizi çekmektedir?

() a) Grup çalışması yapabileceğim türden ödevler; Çünkü böylece daha iyi sonuçlara ulaşabiliriz.

() b) Ödev yapmaktan hoşlanmam: Ancak yapmam gerekli ise, öğretim elemanlarının hoşuna gidebilecek türde ödevler yaparım.

() c) Bireysel olanlar: Çünkü kimseyle uğraşmak istemem.

11. Okulunuzda dersinizle ilgili bir öğretim etkinliğine katılma durumunda grup çalışması yapmanız gerektiğinde grup içinde nasıl davranırsınız?

() a) Grupta herkes gibi benim de çalışmaya katkı getirmem gerekiyor.

() b) Grupta daha bilgili bireyler vardır. Nasıl olsa onlar bir şeyler yapar ya da bizi yönlendirir.

() c) Benim istediğim doğrultuda çalışma yapılacaksa etkinliğe katılırım. Yoksa çalışmalara bir katkı sağlamam söz konusu değildir.

12. Bir takımın başarısına aşağıda belirtilen seçeneklerden hangisi size daha doğru gelmektedir?

() a) Antrenör uzak, orta ve yakın hedeflerini ve stratejilerini belirleyip takımı buna göre hazırlamalıdır.

() b) Antrenör için takımın şu andaki durumu ligdeki derecesi ve takımı destekleyen yöneticilerin görüşleri önemlidir.

() c) Takım başarısına inanmıyorum. Takım içinde bir ya da birkaç kişinin başarısı söz konusudur.

13. Kayıt zamanı seçmeli derslerdeki bir dersi seçmenizin ana sebebi nedir?

() a) Seçtiğim dersten yararlı bilgiler edinip edinmeyeceğim önemlidir.

() b) Öncelikle kredi almam önemlidir.

() c) Zorunlu veya seçmeli olması dersin sıkıcılığını azaltmaz.

EK 1 (devam)

14. Öğrenim gördüğünüz bölümle ilgili ne söyleyebilirsiniz?

- () a) Bu bölümün bana kazandıracığı bilgi ve davranışları, tesisleri ve öğretim elemanları nedeniyle buradayım.
- () b) O bölüm ,bu bölüm fark etmez. Önemli olan bir lisans programı bitirmem.
- () c) Söyleyeceklerim hoşunuza gitmez. Zaten söylesem de ne değişir ki!

Veri Toplama Aracının Uygulanabilmesi İçin Rektörlük Makamı Onayı

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

SAYI : B.30.2.ANA.0.70.00.01-400-887
KONU: Anket Uygulama İzni

Tarih : 30 Kasım 2001

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sema ÇELİKSOY, "Öğretmen Adaylarının Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri" başlıklı tez çalışması için Müdürlüğünüzde araştırma yapmayı düşünmektedir.

Bilgilerinizi, adı geçen öğrenciye söz konusu çalışmayı yapabilmesi için gerekli iznin verilmesini rica ederim.

Prof.Dr.Nezih VARGAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:

EK-1 Anket formu (6 sayfa)

Bed. No	30.11.2001
Tarih	30.11.2001
D. No	400
K. No	830

EK 3

Veri Toplama Aracının Uygulanması Öncesi Yapılan Test-Tekrar Test Sonuçları

Anket No	1.Uygulama Yönlm.Puanı	2.Uygulama Yönlm.Puanı
1	35	35
2	42	39
3	41	40
4	33	33
5	40	38
6	40	37
7	41	41
8	35	32
9	34	33
10	38	38
11	37	38
12	33	33
13	38	40
14	35	35
15	39	40
16	40	40
17	39	39
18	38	40
19	36	36
20	41	40
21	36	38
22	39	39
23	41	41
24	33	36
25	42	40
26	39	39
27	39	39
28	36	37
29	37	39
30	40	41
31	40	38
32	33	35
33	41	42
34	34	35
35	40	40
36	40	41
37	30	36
38	38	39
39	42	41
40	36	37
41	38	36
42	41	41
43	34	33
44	35	36
45	37	36

**VERİ TOPLAMA ARACINI YANITLAYAN ÖĞRETMEN
ADAYLARININ TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNE İLİŞKİN
YÖNELİM PUANLARI**

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı
1	1	37
2	2	37
3	3	41
4	4	38
5	5	36
6	6	34
7	7	37
8	8	34
9	9	40
10	10	35
11	11	35
12	12	40
13	13	41
14	14	37
15	15	35
16	16	40
17	17	41
18	18	39
19	19	33
20	20	33
21	21	36
22	22	39
23	23	40
24	24	39
25	25	34
26	26	41
27	27	40
28	28	39
29	29	37
30	30	33
31	31	34
32	32	35
33	33	33
34	34	38
35	35	38
36	36	41
37	37	36
38	38	41
39	39	40
40	40	38
41	41	36
42	42	39
43	43	38
44	44	38
45	45	39

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı
1	46	41
2	47	41
3	48	42
4	49	37
5	50	39
6	51	39
7	52	40
8	53	35
9	54	37
10	55	36
11	56	35
12	57	36
13	58	37
14	59	40
15	60	33
16	61	33
17	62	39
18	63	40
19	64	38
20	65	40
21	66	41
22	67	38
23	68	32
24	69	39
25	70	40
26	71	35
27	72	39
28	73	39
29	74	37
30	75	38
31	76	40
32	77	29
33	78	38
34	79	40
35	80	42
36	81	41
37	82	42
38	83	29
39	84	31
40	85	41
41	86	38
42	87	41
43	88	36
44	89	42
45	90	36

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı	
1	91	42	
2	92	41	
3	93	39	
4	94	35	
5	95	40	
6	96	36	
7	97	38	
8	98	39	
9	99	34	
10	100	40	
11	101	25	
12	102	31	
13	103	37	
14	104	20	
15	105	40	
16	106	35	
17	107	40	
18	108	36	
19	109	33	
20	110	38	
21	111	36	
22	112	35	
23	113	36	
24	114	40	
25	115	36	
26	116	33	
27	117	40	
28	118	36	
29	119	40	
30	120	37	
31	121	41	
32	122	37	
33	123	38	
34	124	38	
35	125	38	
36	126	40	
37	127	37	
38	128	40	
39	129	41	
40	130	35	
41	131	39	
42	132	38	
43	133	41	
44	134	40	
45	135	40	

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı	
1	136	38	
2	137	39	
3	138	37	
4	139	40	
5	140	36	
6	141	37	
7	142	39	
8	143	33	
9	144	32	
10	145	35	
11	146	39	
12	147	34	
13	148	41	
14	149	39	
15	150	41	
16	151	38	
17	152	37	
18	153	35	
19	154	37	
20	155	33	
21	156	38	
22	157	30	
23	158	36	
24	159	36	
25	160	36	
26	161	32	
27	162	38	
28	163	39	
29	164	41	
30	165	39	
31	166	39	
32	167	36	
33	168	37	
34	169	36	
35	170	33	
36	171	37	
37	172	40	
38	173	32	
39	174	36	
40	175	35	
41	176	36	
42	177	34	
43	178	41	
44	179	33	
45	180	41	

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı
1	181	37
2	182	39
3	183	40
4	184	37
5	185	41
6	186	35
7	187	39
8	188	35
9	189	34
10	190	35
11	191	39
12	192	37
13	193	41
14	194	36
15	195	40
16	196	38
17	197	33
18	198	33
19	199	33
20	200	41
21	201	34
22	202	32
23	203	26
24	204	39
25	205	32
26	206	36
27	207	33
28	208	37
29	209	38
30	210	37
31	211	38
32	212	32
33	213	41
34	214	36
35	215	39
36	216	29
37	217	38
38	218	41
39	219	40
40	220	34
41	221	41
42	222	37
43	223	33
44	224	35
45	225	38

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı	
1	226	41	
2	227	38	
3	228	37	
4	229	40	
5	230	39	
6	231	35	
7	232	39	
8	233	26	
9	234	36	
10	235	40	
11	236	40	
12	237	31	
13	238	30	
14	239	37	
15	240	35	
16	241	38	
17	242	34	
18	243	38	
19	244	36	
20	245	33	
21	246	37	
22	247	40	
23	248	40	
24	249	40	
25	250	40	
26	251	40	
27	252	34	
28	253	34	
29	254	35	
30	255	40	
31	256	33	
32	257	34	
33	258	36	
34	259	38	
35	260	40	
36	261	41	
37	262	38	
38	263	34	
39	264	33	
40	265	34	
41	266	37	
42	267	39	
43	268	34	
44	269	39	
45	270	40	

EK 4 (devam)

Anket No	Anket No	Yönlm.Puanı	
1	271	40	
2	272	37	
3	273	40	
4	274	36	
5	275	31	
6	276	36	
7	277	40	
8	278	37	
9	279	41	
10	280	35	
11	281	28	
12	282	40	
13	283	36	
14	284	25	
15	285	41	
16	286	39	
17	287	37	
18	288	42	
19	289	36	
20	290	36	
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			
43			
44			
45			

KAYNAKÇA

Ağaoğlu, Esmahan. "Toplam Kalite Yönetimi. Okul ve Sınıf Yönetimi İle İlişkisi,"
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt7, Sayı 1-2, 1997.

----- **Yönetici Adaylarının Eğitimi. Toplam Kalite Yönetimi.** Anadolu
Üniversitesi. Ünite 6. 1999.

Akın, Songül. "Toplam Kalitenin Kooperatif İşletmelerinde Uygulanabilirliği ve
Çukobirlikte Kavramsal Bir Araştırma." Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Aalaylıoğlu, Ruşen ve Oğuzkan, Ferhan. **Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü.** Bilim ve Kültür
Eserleri Dizisi. İnkılap ve Aka Basımevi. İstanbul:1976.

Ataunal, Aydoğan. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş veya Nasıl Bir İnsan?.** 20
Mayıs Eğitim, Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı. No:3, Ankara: 2000.

Barut, Yaşar; Kalkan, Melek. "Bireysel ve Takım Sporuna Yönelen Beden Eğitimi ve
Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Sosyotropi ve Otonomi Düzeylerinin
Karşılaştırılması." Ankara: Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri 1.Kongresi,
Bildiriler, 2000.

Başaran, İ. Ethem. **Türkiye Eğitim Sistemi.** Yargıcı Matbaası. 3. Basım. Ankara:1996.

Bayrak, Coşkun ve Ağaoğlu, Esmahan. "İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve
Öğretmenlerin Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşleri, Kuram ve
Uygulamada Eğitim Yönetimi." Pegem Yayıncılık, Ankara: 1998.

-----."Öğretmen Adayları ve Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Yönelimleri"
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir:1998.

Bayrak, Coşkun. "Yönetim Kavramı ve Yurt Yönetimi." Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (1-2), Eskişehir:1991.

Bursalıoğlu, Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.** PEGEM. Ankara:1994.

Choi, Thomas Y.; Behling, Orlando. C. "Top Managers and Total Quality Management Success: One More Look After All These Years," Academy of Management Executive, XI (1), s.37-47, 1997.

Çelik, Vehbi. **Eğitimsel Liderlik.** Ankara: Pegem Yayıncılık, 2000.

-----". "Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Kültürün Verimlilik Kültürünün Oluşmasına Etkisi," Ankara: MPM II. Verimlilik Kongresi, 1994.

Çeliksoy, M. Ali. **Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Yöntemleri Ders Notları.** Eskişehir: 1999.

Çilenti Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.** Ankara: 1979.

Çoban, Ahmet.21. **Yüzyıla Girerken Öğretmen Eğitiminin Boyutları.** Milli Eğitim Yayınları. No:137. Ankara: 1998.

Çöndü, Ahmet. **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri.** Nobel Yayın Dağıtım. Ankara: 1999.

Cumhuriyet, Üniversitesi. "Öğrencilerin Üniversiteye Bakışı ve Beklentileri," Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Kültür Daire Başkanlığı, Yayın No:12, 1998.

Dağdemir, Ali. "Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanmasında Başarıyı Etkileyen Unsurlar, TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş TK Modelinin İncelenmesi," Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Demirel, Özcan. “Eğitimde Nitelik Geliştirmede İşbirliğine Dayalı Öğrenme İle Tam Öğrenmenin Yeri ve Önemi,” İstanbul: Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu, Eğitimde Nitelik Geliştirme, Özel Kültür Okulları, Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, 1991.

Demirhan, Gıyasettin. “Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak,” Ankara: Çağdaş Aylık Eğitim-Öğretim Dergisi, Yıl 27, Sayı:288, 2002.

Devlet Planlama Teşkilatı. **6. Beş Yıllık Kalkınma Planı.**

Ensari, Hoşcan. **İstanbul İli Eğitim Kurumlarındaki Güncel Kalite Anlayışını Belirleme, 21. Yüzyıl Okulları İçin Toplam Kalite Yönetimi.** Dünya Yayınevi. İstanbul: 1999

----- **21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, 21. Yüzyıl İçin Çağdaş Bir Yönetim Yaklaşımı: Toplam Kalite Yönetimi.** İstanbul: 2001.

Eroğlu, Erhan. “Çağdaş Bir Yönetim Aracı. Eğitim Sektöründe TKY’nin Etkileri,” Eskişehir: Kurgu Dergisi, Sayı:15, 1998.

----- “Toplam Kalite Yönetimi ve Eğitim Alanında Uygulanabilirliği,” Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

----- “Öğretim Elemanlarının Algıladıkları Hizmet Kalitesi Düzeyinin Belirlenmesi ve Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Bir Uygulama Örneği,” Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Feratoğlu-Aydemir, Sema. “Sanayi İşletmelerinde Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000. Uygulaması (Borusan, Arçelik ve Asil Çelik’te Durum),” Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

- Gilbert, G.Ronald.; Parhizgari, Ali M. "Organizational Effectiveness Indicators to Support Service Quality. Managing Service Quality," USA: MCB University Press Volume 10 No:1, 2000.
- Gönüç, Kamile Özge. "Hastanelerde Toplam Kalite Yönetimi ve Etimesgut Hava Hastanesinde Toplam Kalite Yönetimi Çalışmaları," Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- Güler, Canan ve Çevik, Orhan. "Toplam Kalite Yönetiminin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Tarafından Algılanması ve Bir Uygulama," Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi Prensiplerinin Uygulanması Sempozyumu, Ankara:1998.
- Günay, Didem. **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi.** Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Ankara: 1999.
- Granger, Macy. "Practices, Values and Rhetoric. Seeking Success with Participation and Total Quality Management," College of Business, Texas A&M. Corpus Christi, 2000.
- Güngör, Ezgi. "Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pilot Uygulama Örneğinin İncelenmesi," Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
- Jenkins, Lee. **Deming İlkelerini Uygulayarak Sınıflarda Öğrenmenin İyileştirilmesi.** Kalder Yayınları. No:18. İstanbul: 1998.
- Juran, N.M. "Why Quality Initiatives Fail," Journal of Business Strategy 14, (4): 35-38, 1993.
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** 8. Basım. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara: 1998.

Köksal, Hayal. **Kalite Okullarına Geçişte Toplam Kalite Yönetimi**. Globus Basımevi. İstanbul: 1998.

Köksoy, Mümin. “Yükseköğretimde Kalite ve Türk Yükseköğretimi İçin Öneriler,” Hacettepe Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Vakfı Yayınları, Yayın no:1, Ankara:1997.

Kuğuoğlu, H. İbrahim. “Toplam Kalitenin Eğitim Yönetiminde Uygulanması,” Trabzon: 8. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Program ve Bildiri Özetleri Kitabı, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, 1999.

Lillrank, P. Kano, N. **Continous Improvement**. Ann Arbor. MI:The University of Michigan Press: 1989.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K) Milli Eğitim Basımevi. İstanbul: 1990.

Moreland, Neil,Clark, Michael. “Quality and ISO 9000 in Educational Organizations,” Great Britain: Total Quality Mangement, Cilt:9, Sayı:2-3, 1998.

Natrrass, Haward. “Why is Continuous Quality Improvement Important in Higher Education?,” Ankara:Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi Prensiplerinin Uygulanması Sempozyumu, Başkent Üniversitesi, 1998.

O’Toole, J. The Executive’s Compass: **Business and the Good Society**. N.Y. Oxford: 1993.

Özcan, K. Cezmi. “Yükseköğretimde Kalite,” Ankara: Yükseköğretimde Sürekli İyileştirme Sempozyumu, Haberal Eğitim Vakfı, Editör: Prf.Dr. Mithat Çoruh, 1998.

Özden, Yüksel. **Eğitimde Yeni Değerler**. Pegem Yayıncılık. Ankara: 1999.

Sallis,Edward. **Total Quality Management in Education** London: Second Edition. 1996.

Sarvan, Fulya ve Cömert, Şükran ve Karakaş, Kadriye. **Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi Felsefesinin Uygulanabilirliğini İrdeleyen Teorik Bir Yaklaşım.** Ankara: 1997.

Selimoğlu, Seval. "İç Denetimde Etkinliği Arttırıcı Bir Araç Olarak Toplam Kalite Yönetimi," Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi, Cilt:14 Sayı:1-2, 1998.

Şengül, E. **Serbest Cimnastik.** Ankara: 1996.

Şişman, Mehmet ve Turan, Selahattin. **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi.** Pegem Yayıncılık. 1. Baskı. Ankara: 2001.

Tekışık, Hüseyin, Hüsnü. "Öğretmenlerin Meslekte Kendilerini Yetiştirmeleri," Çağdaş Aylık Eğitim Öğretim Dergisi, Yıl:27, Sayı:288, Ankara: 2002.

Tozkoparan, Güler. "Sıfır Hatalı İnsanı Yaratmak İçin Eğitimde Toplam Kalite," MPM, Verimlilik Dergisi, Ankara: 1997.

Ünal, Semra. "Eğitim Örgütlerinde Toplam Kalite Yönetimi Ögeleri ve Uygulamalarda Karşılaşılan Engeller," Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Yıl:5, Sayı:19, Ankara: 1999.

Yakut, Bilal. "Türk Milli Eğitiminde Kalite," İstanbul: Panel, Atatürk Kültür Merkezi. 1994.

Yıldırım, R, Gülşen. "Hastanelerde Toplam Kalite Yönetimi ve Özel Bir Hastanede İnceleme," Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1998.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara: 1998.